

การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกันยูซงของกลุ่มแม่บ้าน
ห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

ศิลปะนิพนธ์เสนอเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร
บัณฑิต

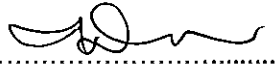
สาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

ธันวาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาศิลปนิพนธ์ เรื่อง "การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับ
เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่" ของนางสาว
อาภรณ์ มะโยธี เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร
บัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานที่ปรึกษา
(ผศ.ดร.ตติยา เทพพิทักษ์)

.....กรรมการที่ปรึกษา
(ดร.สมภาพร คล้ายวิเชียร)

.....กรรมการที่ปรึกษา
(อ.วราภรณ์ มากมี)

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ผศ. ดร. ตติยา เทพพิทักษ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการ วิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วย ดร. สมภาพร คล้ายวิเชียร อาจารย์ วราภรณ์ มামী กรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใดต้องขอขอบคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัยที่ทำให้กำลังใจและให้ การสนับสนุนใน ทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอ มอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสูงสุด ต่อชุมชนแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

อาภรณ์ มะโยธี

ชื่อเรื่อง	การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใย กัญชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่
ผู้วิจัย	นางสาวอาภรณ์ มะโยธี
สถานที่ปรึกษา	ผศ.ดร. ตติยา เทพพิทักษ์
ประเภทสารนิพนธ์	ศิลปนิพนธ์ ศป.บ. สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ, พ.ศ. 2560
คำสำคัญ	ออกแบบบรรจุภัณฑ์ เครื่องแต่งกาย เส้นใยกัญชง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สามารถนำไปใช้ได้จริง สร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้า และเพื่อหาความพึงพอใจของรูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือสมาชิกกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 26 คน โดยการสร้างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชง คือต้องการบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม โดดเด่น โดยคิดเป็น ร้อยละ 26.92

กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ต้องการรายละเอียดข้อมูลที่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ชื่อสินค้า ตรา สินค้า และกราฟิกหรือภาพประกอบ โดยคิดเป็น ร้อยละ 30.77

ข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์คือ

1. ราคาต้นทุนบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชง ไม่ควรมีราคาแพงเกินไปสามารถจำหน่ายได้กำไรพอควร

2. ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ควรเป็นวัสดุที่สามารถทนทานต่อการจัดเก็บรักษาตัวผลิตภัณฑ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของงานวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามเฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
บรรณานุกรมและการออกแบบบรรณานุกรม.....	6
บทบาทและความสำคัญของบรรณานุกรม.....	6
ความหมายของบรรณานุกรม.....	8
หน้าที่ของบรรณานุกรม.....	10
ประเภทของบรรณานุกรม.....	11
หลักการออกแบบบรรณานุกรม.....	25
ขั้นตอนการออกแบบบรรณานุกรม.....	26
หลักการออกแบบบรรณานุกรมที่ดี.....	28
เส้นใยกัญชง.....	31
ความหมายของกัญชง.....	31
ลักษณะของกัญชง.....	32
ประโยชน์ของกัญชง.....	34
กัญชงกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินงานวิจัย..... 45
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย..... 45	
ขอบเขตของงานวิจัย..... 45	
กรอบแนวคิดงานวิจัย..... 49	
ศึกษา แนวคิด ความสำคัญของปัญหา..... 50	
4	ผลการวิจัย..... 51
ผลสรุปแนวคิดในการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ..... 52	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความต้องการของกลุ่มแม่บ้าน ห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่..... 52	
ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใย ชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่..... 53	
ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใย กัญชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่..... 67	
5	บทสรุป..... 71
สรุปผลงานวิจัย..... 71	
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย..... 72	
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป..... 72	
บรรณานุกรม..... 73	
ภาคผนวก..... 76	
ประวัติผู้วิจัย..... 81	

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 บรรจุกัณฑ์เฉพาะหน่วย.....	12
2 บรรจุกัณฑ์ชั้นใน.....	12
3 บรรจุกัณฑ์ชั้นนอกสุด.....	12
4 บรรจุกัณฑ์ประเภทแบ่งตามคงรูปแข็งตัว.....	13
5 บรรจุกัณฑ์ประเภทรูปทรงกึ่งแข็งตัว.....	14
6 บรรจุกัณฑ์ประเภทรูปทรงยืดหยุ่น.....	14
7 แสดงความหลากหลายของบรรจุกัณฑ์.....	15
8 กระดาษ.....	15
9 ซองกระดาษ.....	16
10 ถุงกระดาษ.....	17
11 ถุงกระดาษหลายชั้น.....	18
12 กระดาษลูกฟูก.....	18
13 กระป๋องกระดาษ.....	20
14 กล่องกระดาษ.....	21
15 กล่องกระดาษลูกฟูก.....	22
16 บรรจุกัณฑ์พลาสติก.....	22
17 บรรจุกัณฑ์พลาสติก.....	24
18 บรรจุกัณฑ์โลหะ.....	24
19 ตัวอย่างสีบนบรรจุกัณฑ์.....	29
20 ลักษณะต้นของกัญชง.....	31
21 ลักษณะใบของกัญชง.....	33
22 ลักษณะผลของกัญชง.....	34
23 แบบร่าง logo ครั้งที่ 1.....	55
24 แบบร่างครั้งที่ 1.....	55

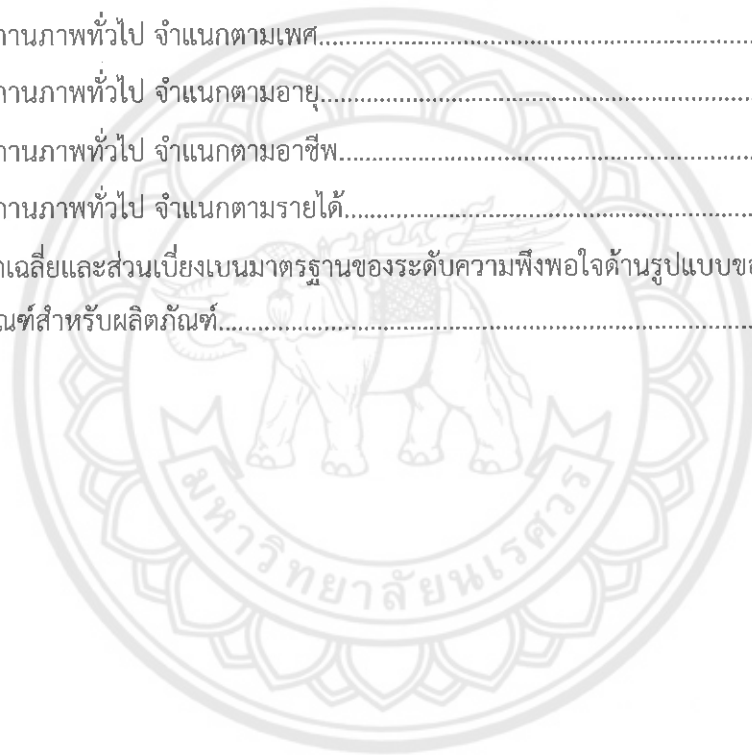
สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
25 แบบร่าง logo ครั้งที่ 2	56
26 แบบร่างครั้งที่ 2	56
27 แบบร่างครั้งที่ 2	57
28 การพัฒนาแบบร่าง.....	57
29 การพัฒนาแบบร่าง.....	58
30 บรรจุกฎบัตรเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่.....	58
31 บรรจุกฎบัตรเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่.....	59
32 บรรจุกฎบัตรเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่.....	60
33 รูปแบบบรรจุกฎบัตรเสื้อที่ได้รับการพัฒนา.....	60
34 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุกฎบัตรเสื้อที่ได้รับการพัฒนา.....	61
35 รูปแบบของบรรจุกฎบัตรกางเกงที่ได้รับการพัฒนา.....	61
36 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุกฎบัตรกางเกงที่ได้รับการพัฒนา.....	61
37 รูปแบบของบรรจุกฎบัตรผ้าพันคอที่ได้รับการพัฒนา.....	62
38 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุกฎบัตรผ้าพันคอที่ได้รับการพัฒนา.....	63
39 รูปแบบของบรรจุกฎบัตรผ้าคลุมไหล่ที่ได้รับการพัฒนา.....	63
40 รูปแบบโครงสร้างของบรรจุกฎบัตรผ้าคลุมไหล่ที่ได้รับการพัฒนา.....	64
41 รูปแบบของบรรจุกฎบัตรกระเป๋าที่ได้รับการพัฒนา.....	64
42 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุกฎบัตรกระเป๋าที่ได้รับการพัฒนา.....	65
43 รูปแบบของบรรจุกฎบัตรหมวกที่ได้รับการพัฒนา.....	65
44 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุกฎบัตรกระเป๋าที่ได้รับการพัฒนา.....	66
45 รูปแบบของบรรจุกฎบัตรรองเท้าที่ได้รับการพัฒนา.....	66

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางแผนการดำเนินงาน.....	4
2 ค่าร้อยละของความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์.....	52
3 ค่าร้อยละของรายละเอียดข้อมูลที่สำคัญมากที่สุด.....	53
4 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามเพศ.....	67
5 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามอายุ.....	68
6 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามอาชีพ.....	69
7 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามรายได้.....	69
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์.....	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ฟองสบู่แตก ทั่วโลกต่างได้รับผลกระทบจากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ แต่ละประเทศพยายามหาแนวทางในการฟื้นฟูเศรษฐกิจในประเทศของตนโดยเร็วที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการกู้เงินจากต่างประเทศ การขึ้นอัตราภาษีนำเข้ารวมทั้งการพยายามสร้างรายได้เข้าประเทศในทุก ๆ ทาง ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2540 อย่างรุนแรงส่งผลให้ประชาชนในทุกระดับประสบปัญหา ปัญหาหนึ่งที่ประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศถูกรุมเร้า คือ ปัญหาความยากจน ซึ่งก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ที่เจริญกว่าเป็นปัญหาตามมา รัฐบาลจึงจัดให้มีโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้นสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เกิดการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างต่อเนื่องจากหมู่บ้านอันเป็นหน่วยการพัฒนาเบื้องต้น จนเป็นเครือข่ายภายใต้ตำบล สามารถสร้างความเจริญและยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและจุดขาย สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้รู้จักแพร่หลายไปไกล สามารถจำหน่ายได้ทั่วทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ทรัพยากรที่มีอยู่ของแต่ละท้องถิ่นของประเทศไทยที่สามารถนำมาแปรรูปก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อไป ทั้งอาหาร ของใช้ เครื่องเรือน ของตกแต่งรวมทั้งศิลปกรรมต่าง ๆ ส่วนหนึ่งได้มาจากการอาศัยใช้พืชผลทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบ เมื่อนำความคิด ความรู้และภูมิปัญญา มาประยุกต์ใช้กับทรัพยากรเหล่านี้ ย่อมสามารถก่อให้เกิดสินค้ารูปแบบต่าง ๆ การที่สินค้าใหม่จะเกิดขึ้น บรรจุภัณฑ์นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สินค้าได้มีความแปลกใหม่และน่าสนใจมากกว่าสินค้าเดิมที่มีอยู่ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณา ในชั้นวางแผนพัฒนาสินค้า (สุขุมล ตรีโยชัยพร. 2546 : 1)

การบรรจุภัณฑ์ (packaging) เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยทำให้ธุรกิจการค้าขายต่าง ๆ ประสบความสำเร็จและถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของส่วนประสมการตลาด (marketing mix) สมัยใหม่ เพราะในปัจจุบันการแข่งขันทางการตลาดมีสูงมาก ตัวผลิตภัณฑ์สินค้าเองก็ไม่สามารถติดค้นหรือพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมมากนัก และลักษณะของตัวสินค้าที่เปลี่ยนเป็นสินค้าสะดวกซื้อที่มีการเอากลยุทธ์ทางด้าน การพัฒนาตัวบรรจุภัณฑ์ (package) มาใช้ เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยตัวของสินค้าเอง ในรูปลักษณะของพนักงานกับสินค้าขายเงียบ (silent salesman) (ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ ; และก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา. 2537 : 1-9)

กัญชง เป็นไม้ล้มลุกมีลักษณะทางพฤกษศาสตร์คล้ายกัญชา แตกต่างกัน คือ ต่อม้ำมันของกัญชงมีน้อยกว่า จัดอยู่ในพืชซึ่งให้ประโยชน์หลักทางด้านสิ่งทอเป็นสำคัญในเดิมนั้นกัญชงเคยเป็นพืชล้มลุกที่ได้รับการจัดให้อยู่ในวงศ์เดียวกับพืชตระกูลตำแย (Urticaceae) แต่ไว้ในตอนหลังนั้นพบว่ามันมีคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะหลายอย่าง ที่ต่างออกไปจากพืชตระกูลตำแยเป็นอย่างมาก จึงได้รับการแบ่งเป็นอีกวงศ์หนึ่งโดยเฉพาะนั้นคือวงศ์ Cannabidaceae เส้นใยกัญชงนั้นจัดว่าเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูงมาก เพราะมีคุณสมบัติที่แข็งแรงกว่าผ้าฝ้าย สามารถดูดซับความชื้นได้ดีกว่าไนลอน และให้ความอบอุ่นยิ่งกว่าลินิน จึงเหมาะนำมาใช้ทำเป็นเครื่องนุ่งห่มเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อสวมในช่วงอากาศร้อนจะให้ความเย็นสบาย ถ้าสวมใส่ในหน้าหนาวจะให้ความอบอุ่น เพราะช่วยดูดความร้อน-ดูดกลิ่น-และสารพิษจากร่างกายที่ขับออกมาในรูปของเหงื่อได้ดี อีกทั้งผ้าที่ได้ก็บางเบาสวมใส่ได้สบาย ไม่ระคายผิว ให้สัมผัสอ่อนนุ่ม มีความยืดหยุ่นดี ทนทานต่อการซัก ยิ่งซักยิ่งนุ่ม ไม่มีกลิ่นอับชื้นและไม่ขึ้นราแม้อยู่ในที่อับชื้น

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยทราย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งทอแฮนด์เมดจาก “เส้นใยกัญชง” (Hemp Fiber) โดยพัฒนาทั้งด้านวัตถุดิบเส้นใยให้มีคุณสมบัติสวมใส่แล้วไม่คัน พร้อมปรับปรุงดีไซน์ให้ทันสมัย หลากหลายรูปแบบ สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสม จนกลายเป็นอีกสินค้าเด่นของจังหวัด นวลศรี พร้อมใจ ประธานกลุ่ม เล่าว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย ต.ห้วยทราย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ เดิมทีเป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้าน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน จากชาวบ้านซึ่งมีอาชีพหลักทำนา ทำสวน เวลาว่างก็มาเรียนรู้การเย็บปักถักร้อย ที่พอจะมีความรู้กันอยู่บ้างแล้ว จากการทำใช้กันเอง ถักด้วยวิธีนิตติ้งและโครเชต์ให้ลูกหลานใช้ แล้วรวมกลุ่มกันถักเชือกฝ้าย เป็นหมวก กระเป๋า ขายตามงานในหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด และรับจ้างทำส่ง ต่อมาได้ขอความช่วยเหลือจากส่วนราชการ เข้ามาฝึกทักษะเพิ่มความรู้ และได้พัฒนาผลิตภัณฑ์มาใช้เส้นใยกัญชง ถักเสื้อ หมวก กระเป๋า กระโปรง ผ้าคลุมไหล่ โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้ย้อมสี “เราส่งเข้าคัดสรร OTOP ในปี 2546 ได้ 3 ดาว และได้เป็นเอเปคป้ายทอง ต่อมาปี 2547 ก็ส่งเข้าคัดสรรอีก และได้ 4 ดาว นอกจากนั้นก็ได้มาตรฐานสินค้า Q ของสำนักงานเกษตรจังหวัด และได้รับตราเชียงใหม่แบรนด์ด้วย

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชง ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้ดึงดูดความสนใจจากกลุ่มผู้บริโภค มีเอกลักษณ์เป็นที่น่าจดจำ และชาวบ้านสามารถนำไปผลิตได้จริงในปัจจุบันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชงในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สามารถนำไปใช้จริงได้ สร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้า ตอบโจทย์กับกลุ่มเป้าหมาย

2. เพื่อหาความพึงพอใจของรูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

1.3.1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายและพฤติกรรมผู้บริโภคเกี่ยวกับการเลือกซื้อของที่ระลึกทั้งภาคเอกสารและออนไลน์

1.3.2. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการวิจัยจากกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 26 คน

1.3.3. ขอบเขตด้านบรรจุภัณฑ์

ในการศึกษาวิจัยการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาบรรจุภัณฑ์ประเภทกล่องจำนวน 7 กล่องซึ่งมีขนาดดังนี้

1. บรรจุภัณฑ์สี่เหลี่ยมประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 18.5 ซม. ยาว 6 ซม. สูง 7.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
2. บรรจุภัณฑ์ทรงกลมประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 18.5 ซม. ยาว 6 ซม. สูง 7.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
3. บรรจุภัณฑ์ผ้าพันคอประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 14.5 ซม. ยาว 5.5 ซม. สูง 11.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
4. บรรจุภัณฑ์ ผ้าคลุมไหล่ประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 16.5 ซม. ยาว 5.5 ซม. สูง 11.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
5. บรรจุภัณฑ์กระเป๋าประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 14.5 ซม. ยาว 3.5 ซม. สูง 16 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
6. บรรจุภัณฑ์หมวกประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 15 ซม. ยาว 4.5 ซม. สูง 13 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
7. บรรจุภัณฑ์รองเท้าประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 31.5 ซม. ยาว 11.5 ซม. สูง 10 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก

1.3.4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในงานวิจัยครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับลำดับช่วงเวลาการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย เป็นเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือน กันยายน – ธันวาคม 2560

ตารางที่ 1.1 ตารางแผนการดำเนินงาน

	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ส.ค.	ก.ย.	ต.ย.	พ.ย.	ธ.ค.
1	วางแผนการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	←→				
2	ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบและวางแผน แนวทางในการออกแบบ		←→			
3	ออกแบบและส่งแบบร่างให้กรรมการที่ปรึกษา		←→	→		
4	พัฒนารูปแบบของผลงานต้นฉบับ			←→	→	
5	เข้าสู่กระบวนการการผลิต				←→	
6	ผลิตภัณฑที่สมบูรณ์เพื่อนำไปจัดแสดง					←→

1.4 ตัวแปรที่ศึกษา

โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินประสิทธิภาพสำหรับใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยง โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน

1. ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์
2. ด้านการบรรจุ
3. ด้านการขนส่ง
4. ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย

1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยง กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้บรรจุภัณฑ์มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนและเป็นของฝากของที่ระลึก สะดวกและง่ายต่อการขนส่ง และสามารถตอบโจทย์กับพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย โดยมีขั้นตอนการวิจัยที่แสดงได้ดังนี้

- 1.5.1. ศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ที่ซื้อเลือกซื้อของฝากของที่ระลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มคนที่เดินทางด้วยเครื่องบิน
- 1.5.2. วิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาแนวคิดในการออกแบบ
- 1.5.3. ออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยง ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่
- 1.5.4. สรุปผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ของการออกแบบผลงาน

1.6 สมมติฐานของการวิจัย

บรรจุกัญช์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชง ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์ ด้านการบรรจุ ด้านการขนส่ง และด้านการส่งเสริมการขาย

1.7 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงที่มาและรับรู้ถึงความต้องการของผู้ประกอบการโดยนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข อย่างเหมาะสม

2. ได้รูปแบบบรรจุกัญช์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชง
3. สร้างเอกลักษณ์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และดึงดูดแก่กลุ่มเป้าหมายมากขึ้น
4. ได้บรรจุกัญช์ที่ตอบสนองพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กัญชง หมายถึง ไม้ล้มลุกมีลักษณะทางพฤกษศาสตร์คล้ายกัญชา แตกต่างกัน คือ ต่อม น้ำมันของกัญชงมีน้อยกว่า จัดอยู่ในพืชซึ่งให้ประโยชน์หลักทางด้านสิ่งทอเป็นสำคัญในเดิมนั้นกัญชงเคยเป็นพืชล้มลุกที่ได้รับการจัดให้อยู่ในวงศ์เดียวกับพืชตระกูลตำแย (Urticaceae) แต่ว่าในตอนหลังนั้นพบว่ามันมีคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะหลายอย่างที่ย่างออกไปจากพืชตระกูลตำแยเป็นอย่างมาก จึงได้รับการแบ่งเป็นอีกวงศ์หนึ่งโดยเฉพาะนั้นคือวงศ์ Cannabidaceae

2. เส้นใยกัญชง หมายถึง ลักษณะของเส้นใยที่พาดตัดกันไปมา จนกลายเป็นรูปสามเหลี่ยม ด้านไม่เท่ากัน, รูปหลายเหลี่ยม, เศษของเส้นใย, และโครงสร้างโมเลกุลของเส้นใยที่มีหลายเหลี่ยม คล้ายกับแท่งแก้วปริซึม ทำให้มีคุณสมบัติกระจายคลื่นเสียง และคลื่นแสงได้

3. การออกแบบบรรจุกัญช์ หมายถึง กระบวนการทางความคิดในอันที่จะวางแผนรวบรวมองค์ประกอบทั้งหลายเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างสรรค์ หรือปรับปรุงประดิษฐ์กรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านประโยชน์ใช้สอยและด้านความงาม

4. เครื่องแต่งกาย สำหรับงานวิจัยเล่มนี้ หมายถึง เครื่องแต่งกายที่ทำมาจากเส้นใยกัญชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย เสื้อ กางเกง ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋า หมวกและรองเท้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาโครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทาง และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหารายละเอียดดังนี้

2.1. บรรจุภัณฑ์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์

- 2.1.1 บทบาทและความสำคัญของบรรจุภัณฑ์
- 2.1.2 ความหมายของบรรจุภัณฑ์
- 2.1.3 หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์
- 2.1.4 ประเภทของบรรจุภัณฑ์
- 2.1.5 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

2.2. เส้นใยกัญชง

- 2.2.1 ความหมายของกัญชง
- 2.2.2 ลักษณะของกัญชง
- 2.2.3 ประโยชน์ของกัญชง
- 2.2.4 กัญชงกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. บรรจุภัณฑ์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์

2.1.1 บทบาทและความสำคัญของบรรจุภัณฑ์

การบรรจุภัณฑ์ (Packaging) หรือการบรรจุที่บ่อนั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งในทางเศรษฐกิจการขนส่งและการจำหน่ายสินค้าทุก ประเภท ทั้งนี้เพราะสินค้าแทบทุกชนิดจำเป็นต้องอาศัยการบรรจุที่บ่อแบบทั้งสิ้น ผลิตภัณฑ์มากกว่าร้อยละ 70 ต้องใช้บรรจุภัณฑ์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ป้องกันผลิตภัณฑ์จากสภาวะสิ่งแวดล้อมภายนอก และรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไว้ให้นานที่สุด พร้อมทั้งก่อให้เกิดความสะดวกในการนำผลิตภัณฑ์ไว้ให้นานที่สุด พร้อมทั้งก่อให้เกิดความสะดวกในการนำผลิตภัณฑ์ออกใช้ นอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ยังมีส่วนในการเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์และเร่งรัดให้เกิดความต้องการเพื่อผลทางการตลาดอีกด้วย ด้วยเหตุดังกล่าว บรรจุภัณฑ์จึงได้รับความสำคัญขึ้นมาเป็นอย่างมาก และเป็นองค์ประกอบหลักที่ผู้ผลิตนำมาเป็นเครื่องมือสำหรับการแข่งขัน ซึ่งถ้าตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีฐานะเป็นพระเอก (The Lead) บรรจุภัณฑ์ก็เปรียบเสมือนพระรอง (The Subordinate) ที่

นำมาเน้นย้ำการบริการตัวเองเป็นผู้ช่วยขายผลิตภัณฑ์ เพราะสามารถแสดงตัวหรือตราสินค้า (Brand) ต่อผู้ใช้ประจำได้อย่างรวดเร็ว และยิ่งพยายามที่จะจูงใจผู้ที่ไม่เคยใช้ให้เกิดความสนใจอยากที่จะทดลองใช้ เป็นครั้งแรกอีกด้วย ดังสินค้าและบรรจุภัณฑ์จึงเป็นของคู่กันมาตลอด ยิ่งสินค้าผลิตภัณฑ์ที่มีการคิดค้น การผลิต การแข่งขันมากเท่าใด การบรรจุภัณฑ์ก็จะได้รับการพัฒนาขึ้นไปมากเท่านั้น จนกระทั่งปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า บรรจุภัณฑ์มีความสำคัญสำหรับสินค้าและการตลาดอย่างจะขาดเสียซึ่งสิ่งหนึ่งใด มิได้ ทั้งนี้เพราะบรรจุภัณฑ์ได้แสดงหน้าที่และบทบาทในการตลาด คือ

1. การบรรจุและการคุ้มครองป้องกัน (Containment and Protection) บรรจุภัณฑ์ที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องเอื้ออำนวยหน้าที่ต่อการบรรจุและการคุ้มครอง ซึ่งภาชนะจะต้องได้รับการออกแบบให้สามารถคุ้มครองผลิตภัณฑ์จากความเสียหาย อันเนื่องจากการขนส่ง ป้องกันการเน่าเสีย เก็บรักษาง่ายไม่เสื่อมสลายไว ทั้งนี้เพราะผู้บริโภคย่อมไม่ต้องการที่จะได้รับอันตรายจากอาหารที่เป็นพิษ หรือบาดเจ็บ อันเนื่องมาจากบรรจุภัณฑ์ที่ไม่เรียบร้อยสมบูรณ์

2. การบ่งชี้ผลิตภัณฑ์ (Identification) บรรจุภัณฑ์ต้องแสดงให้เห็นด้วยผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภคทันที โดยการใช้ชื่อการค้า (Trade Name) เครื่องหมายการค้า (Trademark) ของผู้ผลิต แสดงชนิดและลักษณะประเภทของสินค้าเข้ามาเป็นเครื่องบ่งชี้ ให้ผู้บริโภคมองเห็นได้ง่าย ด้วยการใช้รูปร่าง รูปทรง ขนาด ตัวอักษร สี สัน ที่เด่นชัดและแสดงความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์แข่งขันอื่น ๆ เพื่อให้จดจำได้ง่าย

3. การอำนวยความสะดวก (Convenience) ในแง่ของการผลิตและการตลาด นั้น บรรจุภัณฑ์ต้องเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการขนส่งและการเก็บรักษาในคลังสินค้า ซึ่งต้องมีความมั่นคง แข็งแรง สามารถที่จะวางเรียงซ้อน (Stacking) กันได้ง่าย ขนาดและรูปร่างจึงต้องมีความพอเหมาะ (Fitness Size) และยังคงง่ายต่อการนำไปวางเรียงในชั้นวางของขายตามร้านค้าหรือแสดงโชว์ (Easy to Stack and Display) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกต่อผู้บริโภคนั้น เป็นการอำนวยความสะดวกในแง่ของการนำไปใช้สอยตามหน้าที่ของผลิตภัณฑ์แต่ละ ชนิด ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามประเภทการใช้งานและการเก็บรักษา ดังนั้นผู้ออกแบบจึงต้องออกแบบให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมและสรีระร่างกาย ของผู้บริโภค เช่นมีขนาดที่เหมาะสมกับมือสะดวกต่อการจับ ถือ หิ้ว มีความปลอดภัยและเหมาะสมกับภาวะของการใช้งาน เป็นต้น

4. การดึงดูดความสนใจผู้บริโภค (Consumer Appeal) การที่บรรจุภัณฑ์จะสามารถดึงดูดความสนใจผู้บริโภคได้ดีนั้น เป็นผลมาจากองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง อาทิเช่น ขนาด รูปร่าง รูปทรง สี สัน วัสดุ ข้อความ ตัวอักษร การแนะนำวิธีใช้ ฯลฯ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า สิ่งที่ปรากฏเห็นเป็นบรรจุภัณฑ์มีการดึงดูดความสนใจผู้บริโภคนี้เป็นหน้าที่ ของนักออกแบบที่จะต้องสร้างสรรค์สิ่งประกอบต่าง ๆ นี้ ให้เกิดประสิทธิภาพทางการสื่อสารและให้เกิดผลกระทบทางจิตใจ จิตวิทยาต่อผู้บริโภค หรือตรงกับความต้องการของผู้บริโภค (To Fit the Consumer's Need) เช่น

- ออกแบบให้บรรจุภัณฑ์มีหลายชนิด เพราะผู้บริโภคมีความต้องการ ขนาดปริมาณ

ตลอดจนงบประมาณการซื้อที่แตกต่างกัน

- การใช้สีบนบรรจุภัณฑ์ ที่ให้ความรู้สึกสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์ที่ห่อหุ้ม อยู่ภายใน เช่น ใช้สีแดง ชมพู เขียว ฟ้า กับบรรจุภัณฑ์ประเภทเครื่องสำอางหรืออาหาร เพื่อช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้รู้สึกสดใส นำรับประทาน นำใช้ เป็นต้น

- การใช้รูปร่างรูปทรงบรรจุภัณฑ์ให้ตรงกับมโนทัศน์ เวลาและ โอกาส (Contemporary Period) ก็เป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจผู้บริโภคได้เช่นกัน เช่น เทศกาลวันแห่งความรัก วันขึ้นปีใหม่ ฯลฯ ซึ่งรูปร่างลักษณะของตัวบรรจุภัณฑ์จะเป็นตัวบ่งบอกให้ผู้บริโภคทราบว่า ควรจะ นำไปใช้ในโอกาส เวลา หรือกรณีใดจึงจะเป็นการเหมาะสม

5. การเศรษฐกิจ (Economy) บรรจุภัณฑ์มีบทบาทและหน้าที่สำคัญอีก

ประการหนึ่งก็คือ เป็นองค์ประกอบร่วมในการกำหนดราคาขายผลิตภัณฑ์ เพราะถือว่าเป็นต้นทุนการผลิต (Production Cost) อีกอันหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกำไร เกิดการจ้างงานตลอดจนการนำเอาทรัพยากรอื่น ๆ เข้ามาใช้ และทำให้บรรจุภัณฑ์มีหน้าที่ตั้งที่กล่าวมาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการกำหนดราคาและทำให้เกิด การหมุนเวียนในแง่ของการเศรษฐกิจก็ได้แก่

- ราคาของวัสดุบรรจุภัณฑ์ (Cost of Packaging Materials)
- ราคาของกรรมวิธีการผลิตบรรจุภัณฑ์ (Cost of Manufacturing the Package)
- ราคาของการเก็บรักษาและการขนส่ง (Cost of Storage and Shipping)
- ราคาของเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ (Cost of Equipment used to Manufacture and Fill package)
- ราคาของการใช้แรงงานที่เกี่ยวข้อง (Cost of Associated Labor)

ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ มิใช่เพียงแต่มีผลต่อการกำหนดราคาของสินค้าเท่านั้น แต่ยังทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการหมุนเวียนไปอย่างครบวงจร บรรจุภัณฑ์จึงนับว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพ เศรษฐกิจของ ประเทศ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิธีการดำเนินชีวิต ตลอดจน ศิลปวัฒนธรรมของมวลมนุษยย์ในแต่ละยุคสมัยได้ดีอีกด้วย

2.1.2 ความหมายของบรรจุภัณฑ์

การบรรจุภัณฑ์คือศาสตร์และศิลป์ที่ใช้ในการบรรจุสินค้าโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการคุ้มครองปกป้องสินค้าจากผู้ผลิตจนถึงมือลูกค้าอย่างปลอดภัยด้วยทุนการผลิต ที่เหมาะสม

การบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญต่อการผลิต ต่อสินค้า คือ การรักษาคุณภาพและปกป้องตัว สินค้า มิให้เสียหายจากการปกเปื้อนฝุ่นละออง ความชื้น แสงแดด และให้ความสะดวกในเรื่องการขนส่ง การจัดเก็บมีความรวดเร็ว และสุดท้ายการบรรจุภัณฑ์เพื่อการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคเห็น ดังนั้น บรรจุภัณฑ์ต้องทำหน้าที่บอกกล่าว สิ่งต่าง ๆ ของตัวผลิตภัณฑ์โดยการบอกข้อมูลที่จำเป็นทั้งหมดของตัว

สินค้านอกจากนั้นต้องมีรูปลักษณะที่สวยงามสะดุดตาเชิญชวนให้เกิดการซื้อ นิยามของคำว่าบรรจุภัณฑ์ (Packaging) มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ได้กล่าวไว้ ดังนี้

กองส่งเสริมอุตสาหกรรม(2517:19) กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์ หมายถึง ภาชนะที่ใช้ในการขนส่งผลิตภัณฑ์ไปยังแหล่งใช้ประโยชน์ โดยความประหยัดและปลอดภัย

นิโกโด เคล็คเจอร์ (Nikaido Clecture) กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมการขายกับการประสานประโยชน์ระหว่างวัตถุกับภาชนะบรรจุ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการคุ้มครองในระหว่างการขนส่งและการเก็บรักษาในคลัง

สุตาดวง เรืองรุจิระ (2529:128) กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์ หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นตลอดขบวนการทางการตลาดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ สร้างสรรค์ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อให้กับผลิตภัณฑ์

ประชิด ทิณบุตร (2531:20)กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์ หมายถึง หน่วยรูปแบบของวัตถุภายนอกของผลิตภัณฑ์ ที่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครอง หรือห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ภายในไม่ให้เกิดความเสียหาย สะดวกในการขนส่ง และเอื้อประโยชน์ในทางการค้าและต่อผู้บริโภค

บริสตันและนีลล์ (Briston And Neill,1972:1) ได้ให้ความหมายของบรรจุภัณฑ์ไว้ 2 ประการกว้าง ๆ คือ

1. การบรรจุภัณฑ์ คือ ศิลปะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการเตรียมสินค้าเพื่อการขนส่งและการขาย
2. การบรรจุภัณฑ์ คือวิธีการส่งมอบผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภคให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย สมบูรณ์และมีราคาที่เหมาะสม

ดารณี พานทอง(2524:29) กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์ คือ สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุผลิตภัณฑ์รวมทั้งภาชนะที่ใช้ในการขนส่งผลิตภัณฑ์จากแหล่งผู้ผลิตไปยังแหล่งบริโภคหรือแหล่งใช้ประโยชน์ เพื่อวัตถุประสงค์เบื้องต้นในการป้องกันและรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพ ตลอดจนคุณภาพใกล้เคียงกัน เมื่อแรกผลิตให้มากที่สุดนอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า หีบห่อหรือบรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการผลิตและหีบห่อ อาจสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาด วัตถุประสงค์ทางการเก็บรักษา เป็นต้น

จรรยา โกสิย์ไกรนิรมล (2528:109) กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์ คือการนำเอาวัสดุ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ ไม้ ประกอบเป็นภาชนะห่อหุ้มสินค้า เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยที่มีความแข็งแรง สวยงามได้สัดส่วนที่ถูกต้องสร้างภาพพจน์ที่ดี มีภาษาในการติดต่อสื่อสาร และทำให้เกิดความพึงพอใจจากผู้ซื้อสินค้า นอกจากนี้ยังมีผู้นิยามความหมายของบรรจุภัณฑ์ในอีกหลายความหมาย ได้แก่

การบรรจุภัณฑ์ หมายถึง การออกแบบสร้างสรรค์ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อ
การบรรจุภัณฑ์ หมายถึง การนำวัสดุ (เช่น กระดาษ แก้ว โลหะ) มาประกอบเป็นภาชนะห่อหุ้มสินค้า เพื่อประโยชน์ด้านความแข็งแรง สวยงาม สร้างความพึงพอใจจากผู้ซื้อสินค้านั้น

บรรจุภัณฑ์ หมายถึง สิ่งห่อหุ้ม หรือบรรจุผลิตภัณฑ์ รวมถึงภาชนะที่ใช้เพื่อการขนส่งผลิตภัณฑ์ จากแหล่งผลิต ไปยังแหล่งผู้บริโภค เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน รักษาผลิตภัณฑ์ไม่ให้ชำรุดเสียหาย

2.1.3 หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์

ความสำคัญ และ บทบาทหน้าที่ ของบรรจุภัณฑ์ ประเทศไทยเรา มีธุรกิจต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเกษตร การประมง อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธุรกิจเหล่านี้ มีทั้งจำหน่ายภายในประเทศ-และส่งออกไปยังต่างประเทศ-แน่นอนว่าเมื่อมีการขนส่งเกิดขึ้น สิ่งที่น่ากลัวเสียไม่ได้เลยคือความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายกับตัวผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายที่อาจเกิดจากธรรมชาติ เช่นความชื้น น้ำ แสงแดด แมลงศัตรูต่าง ๆ หรือความเสียหายจากน้ำมือมนุษย์ เช่นการโยน การกระแทก การเจาะ เป็นต้น สิ่งสำคัญที่จะเข้ามาช่วยปกป้องผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์เหล่านี้ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความสะดวกในการขนส่ง นั่นก็คือ บรรจุภัณฑ์ หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์อาหารแปรรูปมีความสอดคล้องกับวิทยาการ 2 ด้าน คือ ด้านเทคนิคและด้านการตลาด จำแนกได้ดังนี้

หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์สามารถให้คำอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

- การทำหน้าที่บรรจุใส่ ได้แก่ ใส่-ห่อสินค้า ด้วยการชั่ง ตวง วัด นับ
- การทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครอง ได้แก่ ป้องกันไม่ให้สินค้าเสียรูป แฉกหัก ไหลซึม
- การทำหน้าที่รักษาคุณภาพอาหาร ได้แก่ การใช้วัสดุที่ป้องกันอากาศซึมผ่าน ป้องกันแสง ป้องกันก๊าซเฉื่อยที่ฉีดเข้าไปชะลอปฏิกิริยาชีวภาพ ป้องกันความชื้นจากภายนอก
- การวางจำหน่าย คือ การนำบรรจุภัณฑ์ที่มีสินค้าอาหารแปรรูปอยู่ในวางจำหน่ายได้ โดยไม่จำเป็นต้องเห็นสินค้าเลย สามารถวางนอนหรือวางตั้งได้โดยสินค้าไม่ได้รับความเสียหาย ซึ่งควรคำนึงถึงขนาดที่เหมาะสมกับชั้นวางสินค้าด้วย

- การรักษาสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. ใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ให้ปริมาณขยะน้อย เป็นวัสดุที่ย่อยสลายได้ง่าย ในกระบวนการผลิตจะไม่ใช้สารที่ทำลายชั้นบรรยากาศ เป็นต้น

2. นำบรรจุภัณฑ์เวียนใช้ใหม่หรือใช้ประโยชน์อื่นได้ เช่น ขวดเหล้า แก้วใส่แยม เป็นต้น

3. หมุนเวียนนำกลับมาผลิตใหม่ คือ นำบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วไปหลอมหรือย่อยสลายเป็นวัตถุดิบสำหรับใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์หรือสินค้าอื่นได้

- ทำหน้าที่ส่งเสริมการขายเพราะบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบสวยงามสามารถใช้เป็นสื่อโฆษณาได้ด้วยตัวเอง รวมถึงการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้เฉพาะกาล เช่น มีการแนบของแถมไปกับบรรจุภัณฑ์ การนำรูปภาพตรา เครื่องหมายกีฬาที่ได้รับความนิยมมาพิมพ์บนบรรจุภัณฑ์ จะเป็นแนวทางหนึ่งในการเรียกความนิยมของสินค้า

- ทำหน้าที่เป็นฉลากแสดงข้อมูลของอาหารแปรรูป ได้แก่ ข้อมูลทางด้านโภชนาการ ส่วนประกอบของอาหาร วันที่ผลิต วันที่หมดอายุ คำแนะนำ และเครื่องหมายเลขทะเบียนหรือเลข อนุญาตจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)
- ทำให้ตั้งราคาขายได้สูงขึ้นเนื่องจากบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า สร้างความนิยมในสินค้า จากตราและเครื่องหมายการค้าทำให้เกิดความภักดี (Loyalty) ในตัวสินค้าส่งผล ให้ขายราคาที่สูงขึ้นได้ หรือ ที่เรียกว่าสินค้าแบรนด์เนม (Brandname)
- การเพิ่มปริมาณขาย ด้วยการรวมหน่วยขายปลีกในบรรจุภัณฑ์อีกชั้นหนึ่ง เช่น นมกล่อง 1 โหลในกล่องกระดาษลูกฟูกที่มีหูหิ้ว หรือการขายขวดน้ำยาทำความสะอาดพร้อมกับชองน้ำยาทำความสะอาดเพื่อใช้เติมใส่ในขวดเมื่อใช้น้ำยาในขวดหมดแล้ว เป็นต้น
- ให้ความถูกต้องรวดเร็วในการขาย โดยการพิมพ์บาร์โค้ดบนบรรจุภัณฑ์ทำให้คนคิดเงินไม่ จำเป็นต้องอ่านป้ายราคابนบรรจุภัณฑ์แล้วกดเงินที่ต้องจ่าย แต่ให้เครื่องอ่านบาร์โค้ดทำหน้าที่แทน ทำให้รวดเร็วขึ้นและถูกต้อง
- รวมมีบทบาทในการรณรงค์เรื่องต่าง ๆ เช่น สัญลักษณ์รีไซเคิล ฉลากเขียว กีฬา ท่องเที่ยว กินของไทยใช้ของไทย เป็นต้น

2.1.4 ประเภทของบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์แบ่งออกได้หลายแบบ เช่น แบ่งตามวิธีการผลิต การขนถ่ายผลิตภัณฑ์ การเรียกชื่ออาจแตกต่างกันออกไป แต่มีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน คือ เพื่อป้องกันผลิตภัณฑ์ เพื่อจำหน่าย เพื่อโฆษณา จึงแบ่งประเภทของบรรจุภัณฑ์ได้ดังนี้

2.1.4.1 แบ่งตามวิธีการบรรจุและวิธีการขนถ่าย

2.1.4.1.1 บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย (Individual Package)

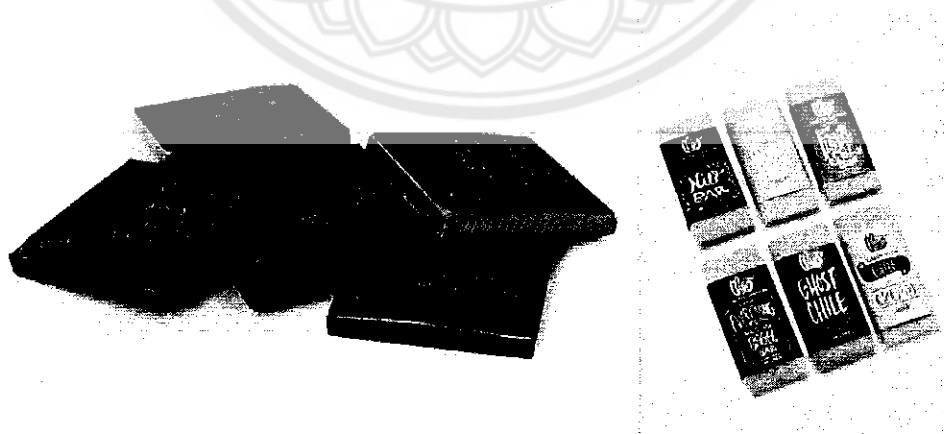
คือ บรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอยู่กับผลิตภัณฑ์ชิ้นแรก เป็นสิ่งที่บรรจุผลิตภัณฑ์เอาไว้เฉพาะหน่วยโดยมี วัตถุประสงค์ชิ้นแรกคือ เพิ่มคุณค่าในเชิงพาณิชย์ (To Increase Commercial Value) เช่น การ กำหนดให้ มีลักษณะพิเศษเฉพาะหรือทำให้มีรูปร่างที่เหมาะสมแก่การจับถือ และอำนวยความสะดวกต่อการ ใช้ผลิตภัณฑ์ภายใน พร้อมทั้งทำหน้าที่ให้ความปกป้องแก่ผลิตภัณฑ์โดยตรงอีกด้วย

ภาพ 2.1 บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย

ที่มา <https://bizkeenpackaging.wordpress.com/tag/>

2.4.1.2 บรรจุภัณฑ์ชั้นใน (Inner Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่อยู่ถัดออกมาเป็นชั้นที่สอง มีหน้าที่รวบรวมบรรจุภัณฑ์ชั้นแรกเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด ในการจำหน่ายรวมตั้งแต่ 2-24 ชิ้นขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ชั้นแรก คือ การป้องกันรักษาผลิตภัณฑ์จากน้ำความชื้น ความร้อน แสง แรงกระแทกกระเทือน และอำนวยความสะดวกแก่การขายปลีกย่อยเป็นต้น ตัวอย่างของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ได้แก่ กล่องกระดาษแข็งที่บรรจุเครื่องดื่มจำนวน 1 โหล , สบู 1 โหล เป็นต้น

ภาพ 2.2 บรรจุภัณฑ์ชั้นใน

ที่มา <https://bizkeenpackaging.wordpress.com/tag/>

2.4.1.3. บรรจุภัณฑ์ชั้นนอกสุด (Out Package) คือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นหน่วยรวมขนาดใหญ่ที่ใช้ในการขนส่ง โดยปกติแล้วผู้ซื้อจะไม่ได้เห็นบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้มากนัก เนื่องจากทำหน้าที่ป้องกันผลิตภัณฑ์ในระหว่างการขนส่งเท่านั้นลักษณะของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ ได้แก่ หีบ ไม้ ลัง กล่องกระดาษขนาดใหญ่ที่บรรจุสินค้าไว้ภายใน ภายนอกจะบอกเพียงข้อมูลที่จำเป็นต่อการขนส่งเท่านั้น เช่น รหัสสินค้า (Code) เลขที่ (Number) ตราสินค้า สถานที่ส่ง เป็นต้น

ภาพ 2.3 บรรจุภัณฑ์ชั้นนอกสุด

ที่มา <https://bizkeenpackaging.wordpress.com/tag>

2.4.2. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้

บรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก (Consumer Package) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคซื้อไปใช้ไป อาจมีชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ ซึ่งอาจเป็น Primary Package หรือ Secondary Package ก็ได้ บรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง (Shopping หรือ Transportation Package) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้รองรับหรือห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์ชั้นทุติยภูมิ ทำหน้าที่รวบรวมเอาบรรจุภัณฑ์ขายปลีกเข้าด้วยกัน ให้เป็นหน่วยใหญ่ เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกในการเก็บรักษา และการขนส่ง เช่น กล่องกระดาษลูกฟูกที่ใช้บรรจุยาสีฟัน กล่องละ 3 โหล

2.4.3. แบ่งตามความคงรูป

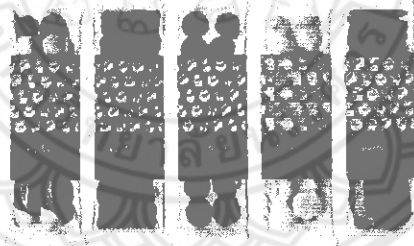
2.4.3.1. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงแข็งตัว (Rigid Forms) ได้แก่ เครื่องแก้ว (Glass Ware) เซรามิกส์ (Ceramic) พลาสติกจำพวก Thermosetting ขวดพลาสติก ส่วนมากเป็นพลาสติกฉีด เครื่องปั้นดินเผา ไม้และโลหะ มีคุณสมบัติแข็งแรงทนทานเอื้ออำนวยต่อการใช้งาน และป้องกันผลิตภัณฑ์จากสภาพแวดล้อมภายนอกได้ดี

ภาพ 2.4 บรรจุภัณฑ์ประเภทแบ่งตามคงรูปแข็งตัว

ที่มา <https://bizkeenpackaging.files.wordpress.com/2014/01/53.jpg>

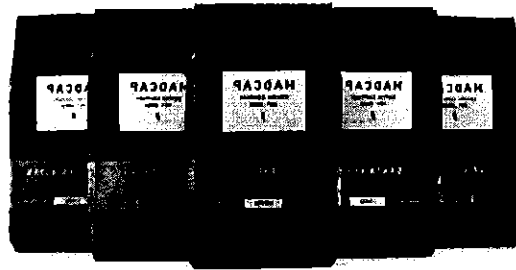
2.4.3.2. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงกึ่งแข็งตัว (Semirigid Forms) ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกอ่อน กระดาษแข็งและอลูมิเนียมบาง คุณสมบัติทั้งด้านราคา น้ำหนักและการป้องกันผลิตภัณฑ์จะอยู่ในระดับปานกลาง

ภาพ 2.5 บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงกึ่งแข็งตัว

ที่มา <https://bizkeenpackaging.wordpress.com/tag>

2.4.3.3. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงยืดหยุ่น (Flexible Forms) ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุอ่อนตัว มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ได้รับความนิยมนิยมสูงมากเนื่องจากมีราคาถูก (หากใช้ในปริมาณมาก และระยะเวลาสั้น) น้ำหนักน้อย มีรูปแบบและโครงสร้างมากมาย

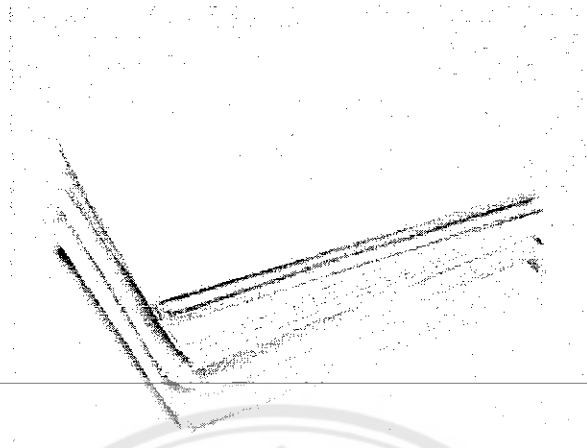
ภาพ 2.6 บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงยืดหยุ่น
ที่มา <https://bizkeenpackaging.wordpress.com/tag>

2.4.4. แบ่งตามวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ใช้

การจัดแบ่งและเรียกชื่อบรรจุภัณฑ์ในทรรศนะของผู้ออกแบบ ผู้ผลิต หรือนักการตลาดจะแตกต่างกันออกไป บรรจุภัณฑ์แต่ละประเภทที่ตั้งอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์หลักใหญ่ (Objective Of Package) ที่คล้ายกันคือ เพื่อป้องกันผลิตภัณฑ์ (To Protect Products) เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (To Distribute Products) เพื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ (To Promote Products)

ภาพ 2.7 แสดงความหลากหลายของวัสดุบรรจุภัณฑ์
ที่มา <https://bizkeenpackaging.wordpress.com/tag>

ภาพ 2.8 กระจาด

ที่มา <http://www.idosupply.com/m/>

2.4.4.1 กระจาด

กระจาดมีหลายชนิด ผลิตมาจากเยื่อกระจาดที่มีคุณภาพแตกต่างกันตามความเหนียว ความทนทานต่อการฉีกขาด ดึงขาด ดันทะลุ สามารถตัด ดัด พับ งอ ได้ง่าย สามารถออกแบบได้มากแบบ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีราคาถูกที่สุดและน้ำหนักเบาที่สุด โดยทั่วไปกระจาดจะยอมให้น้ำและก๊าซซึมผ่านได้ดี ไม่สามารถป้องกันความชื้น เสียความแข็งแรงเมื่อถูกน้ำหรืออยู่ในสภาวะที่เปียกชื้นมีความคงรูป พิมพ์ได้ งดงาม และสามารถใช้หมุนเวียน (Recycle) ได้จึงไม่ก่อปัญหามลภาวะสามารถทำเป็นหีบห่อได้มากมาย ตั้งแต่ถุงชนิดต่าง ๆ ก่องกระจาด ฯลฯ ซึ่งแต่ละชนิดมีความเหมาะสมกับการใช้งานแตกต่างกันออกไป ตามลักษณะของสินค้าและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นคุณสมบัติของกระจาดที่ทำจากเยื่อไม้ธรรมชาติจึงได้รับการ พัฒนาปรับปรุงคุณภาพขึ้น โดยการฉีกหรือเคลือบเข้ากับวัสดุอื่น ๆ เพื่อให้สร้างสรรค์เป็นโครงสร้างใหม่ ของบรรจุภัณฑ์ และทำหน้าที่บรรจุห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ได้หลายประเภทขึ้น เช่น กระจาดเคลือบฟิล์ม พลาสติก (Plastic Coated Paper) กระจาดเคลือบขี้ผึ้ง (Wax Laminated Paper) กระจาดทนน้ำมัน (Greaseproof Paper) เป็นต้น

ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ประเภทกระจาดที่ปรากฏอยู่ในท้องตลาดทั่ว ๆ ไป มี 8 รูปแบบ ดังนี้ คือ

ภาพ 2.9 ซองกระดาษ

ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/special>

2.4.4.1.1 ซองกระดาษ (Paper Envelope)

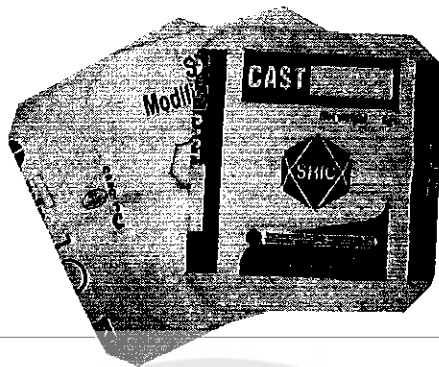
ใช้บรรจุสินค้าต่าง ๆ เช่น ใบเลื่อย หัวสว่าน ยาเม็ด เมล็ดพืช จดหมาย ฯลฯ การเลือกใช้ขนาดและชนิดของซองขึ้นกับชนิดของสินค้าและความแน่นหนาที่ต้องการกระดาษที่ใช้ทำซองต้องพิจารณาถึงความคุ้มครอง รูปร่าง และราคาเป็นหลัก

ภาพ 2.10 ถุงกระดาษ

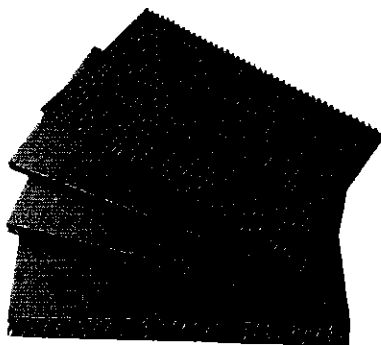
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/special>

2.4.4.1.2 ถุงกระดาษ (Paper Bag) มีทั้งแบบแบนราบ (ใช้ใส่อาหารชิ้นเล็ก ๆ ที่มีน้ำหนักเบา) แบบมีขยายข้างและกัน (ใช้บรรจุสินค้าที่มีปริมาณมาก เช่น แป้ง คุกกี้ ข้าวสาร ฯลฯ หรือใช้บุเป็นถุงในกล่องกระดาษแข็ง) และแบบผนึก 4 ด้าน บรรจุสินค้าประเภทเครื่องเทศ คุณสมบัติของกระดาษที่ใช้ขึ้นกับการใช้งานเป็นหลัก กล่าวคือ สินค้าที่มีน้ำหนักมากควรใช้กระดาษเหนียวซึ่งมีค่าของการต้านแรงดันทะลุ และการต้านแรงดึง ขาด อยู่ในเกณฑ์สูง หากสินค้ามีความชื้นสูงหรือเก็บในสภาวะเปียกชื้นกระดาษที่มีค่าการดูดซึมน้ำต่ำ ๆ เช่น กระดาษเคลือบไข กระดาษเคลือบพลาสติก เป็นต้น

ภาพ 2.11 ถุงกระดาษหลายชั้น
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/special>

2.4.4.1.3 ถุงกระดาษหลายชั้น (Multiwall Paper Sack) สำหรับขนส่งสินค้าที่มีน้ำหนักมากกว่า 10 กิโลกรัม สินค้าที่นิยมคือ ปูนซีเมนต์ อาหารสัตว์ สารเคมี เม็ดพลาสติก ถุงประเภทนี้มีทั้งแบบปากเปิด และแบบมีลิ้น แต่ละแบบอาจจะมีส่วนขยายข้างด้วยก็ได้ วัสดุที่ใช้ทำจากกระดาษเหนียวที่ทำจากเยื่อเส้นใยยาว เพื่อให้มีความเหนียวสูง หากต้องการเพิ่มคุณสมบัติในด้านป้องกันความชื้นก็อาจเคลือบด้วยพลาสติก หรือยางมะตอยอีกชั้นหนึ่งวัสดุที่ใช้ทำถุงและช่องกระดาษ ส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษคราฟท์ (Kraft) ซึ่งมีความหนาบางนำมาซ้อนเป็นผนังหลายชั้น (Multiwall Bag) หรือเคลือบผิวแตกต่างกันไปตามหน้าที่ใช้สอย เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้กันมากสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคในหน่วยขายแบบปลีกย่อยซึ่งจัดได้ว่าเป็น Individual package อีกแบบหนึ่ง ที่มีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นสื่อโฆษณาประเภทสิ่งพิมพ์ที่แสดงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ได้ดีอีกด้วย

ภาพ 2.12 กระดาษลูกฟูก
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

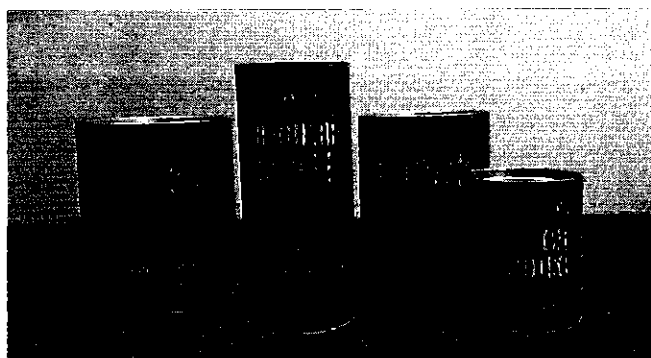
2.4.4.1.4 กระดาษลูกฟูก เยื่อละปริมาณการใช้สูงสุด กล่องกระดาษลูกฟูกมีน้ำหนักเบา สามารถออกแบบให้มีขนาดรูปทรงและมีความแข็งแรงได้ตามต้องการ นอกจากนี้ยังสามารถพิมพ์ข้อความหรือรูปภาพบนกล่องให้สวยงามเพื่อดึงดูดใจผู้ซื้อและเพื่อแจ้งข้อมูลสินค้าได้อีกด้วย โดยทั่วไปกล่องกระดาษลูกฟูกจะทำหน้าที่เพื่อการขนส่ง แต่สามารถออกแบบเพื่อการขายปลีกได้ โครงสร้างของกล่องกระดาษลูกฟูกขึ้นกับจำนวนแผ่นกระดาษลูกฟูก ส่วนประกอบของกระดาษ ชนิดของลอน รูปแบบของกล่อง ขนาดของกล่อง รอยต่อของกล่องและการปิดฝากล่อง การออกแบบต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของสินค้าและสภาพการใช้งาน หากสินค้าเป็นประเภทที่สามารถรับน้ำหนักกดทับได้ (อาหารกระป๋อง ขวดแก้ว ฯลฯ) การกำหนดคุณภาพของกล่องควรยึดค่าการต้านแรงดันทะลุเป็นหลัก แต่ถ้าสินค้าไม่สามารถรับน้ำหนักกดทับได้หรือรับได้เพียงเล็กน้อย เช่น ผัก ผลไม้สด อาหารบรรจุในขวดหรือถุงพลาสติก ฯลฯ ก็ควรกำหนดคุณภาพของกล่องด้วยค่าของการต้านแรงกดของกล่อง โดยพิจารณาจากสภาพการลำเลียงขนส่งและเก็บรักษาควบคู่กันไป ปัจจุบันนิยมใช้กล่องกระดาษลูกฟูกบรรจุผลผลิตทางการเกษตร เช่น ผัก และ ผลไม้สดได้เริ่มมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและปรับปรุงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล่องบรรจุผลไม้สดเพื่อการส่งออก เพื่อให้เหมาะสมกับผักและผลไม้แต่ละชนิด เช่น กล่องบรรจุมะม่วง มะละกอ ทุเรียน มังคุด ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ ฯลฯ ทำให้สะดวกแก่การลำเลียงขนส่ง การเก็บในคลังสินค้า การรักษาคุณภาพสินค้า และความสวยงามเมื่อวางขาย ทั้งในซูเปอร์มาร์เก็ตและตลาดทั่วไป ทำให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในตลาดต่างประเทศมากขึ้นอย่างรวดเร็วกระดาษลูกฟูกเป็นกระดาษที่ประกอบด้วยแผ่นเรียบ 2 ด้านติดกาวประกบไว้กับกระดาษลูกฟูก (Corrugated Paper) จะเป็นชั้นเดียว 2 ชั้น หรือ 3 ชั้นก็ได้ คุณสมบัติทั่ว ๆ ไปจะคล้ายกับกล่องกระดาษแข็ง คือ ราคาถูก ทำรูปร่างต่าง ๆ ได้ รับน้ำหนักได้มากกว่ากล่องกระดาษแข็ง สามารถพิมพ์สีส่นได้ แต่มักจะพิมพ์ 2 สีเพื่อความประหยัด

กล่องกระดาษลูกฟูก (ตามมาตรฐานของ สมอ . เลขที่ มอก . 321-2522) ได้นิยามคำต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1) กระดาษทำลูกฟูก (Corrugating Medium) หมายถึง กระดาษที่นำมาใช้ทำเป็นลอนเพื่อประกอบเป็นแกนกลางของแผ่นลูกฟูก

2) กระดาษลูกฟูก หมายถึง กระดาษที่ได้นำมาขึ้นลอนเป็นลูกฟูกแล้ว

3) แผ่นลูกฟูก (Corrugated Board) หมายถึง กระดาษที่มีโครงสร้างประกอบด้วยกระดาษแผ่นเรียบ สำหรับทำฝากล่องอย่างน้อย 2 แผ่น ประกบกับกระดาษลูกฟูกอย่างน้อย 1 แผ่น สำหรับนำไปใช้ในการทำกล่อง

ภาพ 2.13 ครอบกระดาด
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

2.4.4.1.5 ครอบกระดาด (Paper/Composite Can) เป็นบรรจุภัณฑ์รูปทรงกระบอกที่ได้จากการพันกระดาดทับกันหลาย ๆ ชั้น พันแบบเกลียวหรือแบบแนวตรง ถ้าใช้กระดาดเหนียวแต่เพียงอย่างเดียวจะเรียกว่า Paper Can นิยมใช้บรรจุของแห้ง แต่ถ้าใช้วัสดุร่วมระหว่าง กระดาดเหนียว อลูมิเนียมฟอยล์ พลาสติก จะเรียกว่า Composite Can ซึ่งมักจะบรรจุอาหารประเภทขนมขบเคี้ยวต่าง ๆ ฝาครอบมักเป็นโลหะหรือพลาสติกบางครั้งจะใช้ฝาแบบมีห่วงเปิดง่าย (Easy Opening End) ก็ได้ การเลือกใช้ต้องพิจารณาคุณภาพของตะเข็บระหว่างตัวครอบฝาและรอยต่อของการพัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการรั่วซึม

ภาพ 2.13 ถังกระดาด
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

2.4.4.1.6 ถังกระดาษ (Fibre Drum) มีลักษณะเช่นเดียวกับกระป๋องกระดาษ แต่มีขนาดใหญ่ ใช้เพื่อการขนส่ง สินค้าที่นิยมบรรจุคือ สารเคมี เม็ดพลาสติก ฯลฯ การเลือกใช้ต้องคำนึงความแข็งแรงเมื่อเรียงซ้อนเป็นหลักโดยการทดสอบค่าของการต้านแรงกด

ภาพ 2.14 กล่องกระดาษ

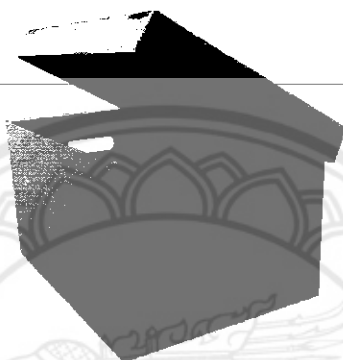
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

2.4.4.1.7 กล่องกระดาษแข็ง (Paperboard Box) เป็นบรรจุภัณฑ์ขายปลีกที่ได้รับความนิยมสูงสุดสามารถทำจากกระดาษแข็งได้หลายชนิด อาทิ กระดาษไม้เคลือบ (กระดาษขาว - เทา กระดาษเคลือบ กระดาษการ์ด กระดาษอาร์ตมัน กระดาษอาร์ตบอร์ด เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถเคลือบวัสดุอื่น เช่นวานิช พลาสติก ไซ เพื่อปรับคุณสมบัติให้ดีขึ้น รูปแบบของกล่องกระดาษแข็งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ กล่องแบบพับได้ (Folding Carton) หรือ (Cardboard) กล่องแบบคงรูป (Set-Up Box) ส่วนกระดาษแข็งที่ใช้ทำกล่องมี 2 ประเภทดังนี้

1) กระดาษกล่องขาวไม้เคลือบกระดาษชนิดนี้คล้ายกับชนิดเคลือบแต่เนื้อหยาบกว่า สีขาวของกระดาษไม่สม่ำเสมอ แต่ราคาถูกกว่า ต้องพิมพ์ด้วยระบบธรรมดา เช่น กล่องใส่รองเท้า กล่องใส่ขนมไหว้พระจันทร์ เป็นต้น

2) กระดาษกล่องขาวเคลือบกระดาษชนิดนี้ นิยมใช้ในการบรรจุสินค้าอุปโภคและบริโภคกันมากเพราะสามารถพิมพ์ระบบออฟเซ็ทสอดสีได้หลายสีสวยงาม และทำให้สินค้าที่บรรจุภายในกล่องดูมีคุณค่าขึ้น มีขายตามร้านขายเครื่องเขียนทั่วไป เรียกอีกชื่อว่ากระดาษแข็งเทา - ขาว ในการทำกล่องบรรจุผลิตภัณฑ์อาหารนิยมใช้กระดาษชนิดนี้เพราะหาซื้อง่ายการเลือกใช้กล่องกระดาษแข็งต้องพิจารณาคุณสมบัติที่เกี่ยวกับการใช้งานเป็นหลัก เช่น ความชื้น การต้านแรงดันทะลุ ความสามารถในการรับน้ำหนักได้ประมาณ 2- 3 ปอนด์ แล้วแต่ขนาดและความหนาของกระดาษ ความเรียบของผิวกระดาษ ความหนา ความขาว สว่าง สามารถพิมพ์สีสรรได้ดี คงทนต่อการโค้งงอ สามารถพับเป็นแผ่น

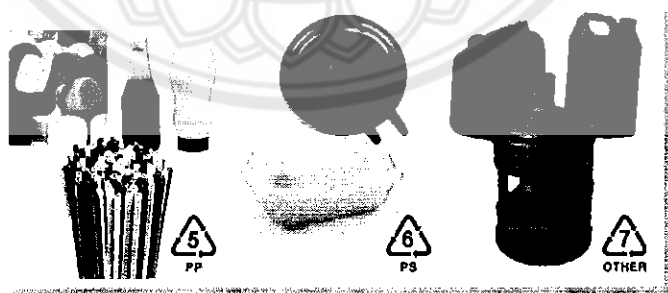
แบนได้ไม่เปลืองเนื้อที่ในการเก็บและขนส่งมีขนาดมากมาให้เลือกได้ตามต้องการ ง่ายที่จะตัด เจาะหรือ บิด มีราคาถูก ทั้งวัสดุและกรรมวิธีการผลิตในการออกแบบกล่องกระดาษแข็งการเลือกขนาดของกระดาษ และแบบของกล่องจะขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าและความต้องการของตลาด การตั้งวางต้องคงตัว แข็งแรง ให้ความสวยงามเมื่อตั้งวางเป็นกลุ่ม ง่ายแก่การหยิบและถือ กล่องที่นักอาจมีหูหิ้วก็ได้ ฯลฯ

ภาพ 2.15 กล่องกระดาษลูกฟูก

ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

2.4.4.1.8 กล่องกระดาษลูกฟูก (Corrugated Fibreboard Box) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีบทบาทนี้ภาชนะบรรจุสำหรับผู้บริโภคทั่วไปจึงไม่นิยมนำมาสกักัดเยื่อ เนื่องจากภาชนะบรรจุเหล่านั้น มักจะต้องมีการเคลือบพลาสติกใช้กาวกันน้ำ หรือแถบกาวต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด

ภาพ 2.16 บรรจุภัณฑ์พลาสติก

ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

2.4.4.2 บรรจุภัณฑ์พลาสติก

พลาสติกสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.4.4.2.1 พลาสติกอ่อนตัว

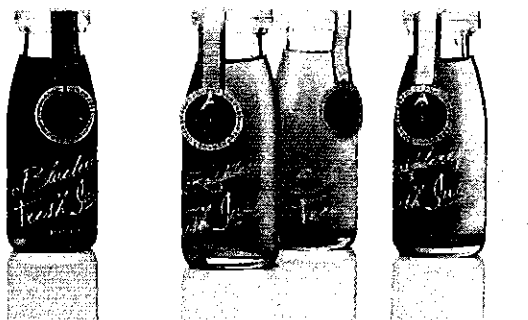
2.4.4.2.2 พลาสติกคงรูป พลาสติกคงรูป ปัจจุบันบรรจุภัณฑ์พลาสติกเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสามารถดัดแปลงรูปทรงได้อย่างอิสระตามที่ต้องการ มีให้เลือกใช้หลายชนิดตามความเหมาะสม น้ำหนักเบา ราคาถูก ขวดพลาสติก เป็นภาชนะกึ่งกลางที่จากพลาสติกจำพวก HDPE,LDPE,PVC,PP เป็นต้น ขึ้นรูปโดยการอัดแบบเป่าหรือฉีดเป่า หรือชนิดเป่าด้วยการยืดขวดพลาสติกที่นิยมใช้ได้แก่

1) ขวด HDPE บรรจุนมสด นมเปรี้ยว น้ำผลไม้ น้ำดื่ม เป็นต้น

2) ขวด PET บรรจุน้ำดื่ม น้ำอัดลม น้ำผลไม้ น้ำผึ้ง ไวน์ เหล้า สาเก น้ำมันพืช และอื่น ๆ อีกมากมาย

3) ขวด PP บรรจุน้ำเชื่อม น้ำผลไม้ เป็นต้น

4) ขวดพลาสติกหลายชั้น พลาสติกที่นิยมคือ PP/EVOH/PP ใช้บรรจุซอส มายองเนส ครีมทาขนมปัง ที่ต้องการเก็บรักษาคุณภาพได้นานและสามารถบีบได้ (ใช้ทดแทนขวดแก้ว) ถ้วยและถาดพลาสติก ผลิตโดยกรรมวิธีการขึ้นรูปร้อนจากแผ่นพลาสติก มี 5 แบบ ถาดโฟม EPS ไม่เป็นรูปทรง มีน้ำหนักเบา พื้นของถาดมักเป็นตารางสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและรองรับส่วนที่เป็นน้ำถาดไข่ ทำด้วยโฟมช่วยลดความเสียหายที่เกิดจากการแตกได้ ถึงร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ถาดที่ทำจากเยื่อกระดาษถาดและถ้วย PS บรรจุอาหารสด อาหารแช่แข็งและไข่เช่นเดียวกับถาดโฟมบรรจุขนมขบเคี้ยวต่าง ๆ เช่น คุกกี้ ขนมอบกรอบเพื่อป้องกันการแตก ซ็อกโกแลต บรรจุไอศกรีม โยเกิร์ต บะหมี่สำเร็จรูป ถาดและถ้วย PPบรรจุอาหารร้อน ถาด PETบรรจุอาหารสำเร็จรูป ที่ต้องการอุ่นร้อนในตู้อบธรรมดา และตู้ไมโครเวฟ ถ้วยและถาดพลาสติกหลายชั้น ถาดที่ทำจากพลาสติกหลายชั้น เช่น PS/PP, PS/EVOH/PS, PS/EVOH/PP เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สามารถเก็บรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ได้ยาวนานขึ้นเพื่อให้สามารถเก็บรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ได้ยาวนานขึ้นพลาสติกอ่อนตัว ทำมาจากฟิล์มพลาสติก ซึ่งอาจใช้ชนิดเดียวกันหรือประกบกับวัสดุอื่น ๆ ส่วนใหญ่พลาสติกประเภทนี้จะใช้ในรูปแบบถุงพลาสติก

ภาพ 2.17 บรรจุภัณฑ์พลาสติก
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

2.4.4.3 บรรจุภัณฑ์แก้ว

- 1) ขวดแก้ว เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรง และช่วยรักษาอุณหภูมิของสินค้าที่อยู่ภายในให้คงที่ ขวดแก้วที่นำมาทำเป็นบรรจุภัณฑ์มีทั้งแบบใสและแบบมีสี นั่นก็ขึ้นอยู่กับสินค้าว่าต้องการบรรจุภัณฑ์แบบไหน บรรจุภัณฑ์แบบขวดที่เราพบบ่อย ๆ คือ นม น้ำผลไม้ เครื่องดื่มชูกำลัง เป็นต้น
- 2) หลอดแก้ว เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก มักใช้บรรจุสินค้าประเภทน้ำหอม ยาชนิดต่าง ๆ พิมเสน ซึ่งเป็นสินค้าที่ต้องการการป้องกันการระเหยของสารที่อยู่ข้างใน

ภาพ 2.18 บรรจุภัณฑ์โลหะ
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

2.4.4.4 บรรจุภัณฑ์โลหะ

- 1) ก่อ่งโลหะ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรง และทนทานมาก ใช้ในการบรรจุสินค้าที่ต้องการรักษาสภาพตัวสินค้าให้คงรูปได้ตลอด เช่น การใช้บรรจุลูกอม หรือช็อกโกแลตชนิดต่าง ๆ

2) ขวดโลหะ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าที่ต้องการรักษาอุณหภูมิให้คงที่อยู่ตลอดการขนส่ง เช่น การขนส่งนมสด หรือน้ำผลไม้สด เป็นต้น

3) กระจงโลหะ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการบรรจุสินค้าประเภทที่เป็นของเหลว ที่ต้องการป้องกันการระเหย และป้องกันการสัมผัสกับอากาศภายนอก เช่น ยาฆ่าแมลง สีสเปรย์ เป็นต้น

2.1.5 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ (packaging design) หมายถึง การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ให้สัมพันธ์กับหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ เพื่อการคุ้มครองป้องกันไม่ให้สินค้าเสียหายและเพิ่มคุณค่าด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์ ความหมายของการออกแบบบรรจุภัณฑ์

การบรรจุภัณฑ์คือศาสตร์และศิลป์ที่ใช้ในการบรรจุสินค้าโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการคุ้มครองปกป้องสินค้าจากผู้ผลิตจนถึงมือลูกค้าอย่างปลอดภัยด้วยทุนการผลิตที่เหมาะสม การบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญต่อการผลิต ต่อสินค้า คือ การรักษาคุณภาพและปกป้องตัวสินค้า มิให้เสียหายจากการปนเปื้อนฝุ่นละออง ความชื้น แสงแดด และให้ความสะดวกในเรื่องการขนส่ง การจัดเก็บมีความรวดเร็ว และสุดท้ายการบรรจุภัณฑ์เพื่อการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งแรกที่ผู้บริโภคเห็น ดังนั้นบรรจุภัณฑ์ต้องทำหน้าที่บอกกล่าว สิ่งต่าง ๆ ของตัวผลิตภัณฑ์โดยการบอกข้อมูลที่จำเป็นทั้งหมดของตัวสินค้านอกจากนั้นต้องมีรูปลักษณ์ที่สวยงามสะดุดตาเชิญชวนให้เกิดการซื้อ

ความรู้พื้นฐานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ในโลกธุรกิจยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการค้าสูง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความเข้มแข็งด้านการจัดการตลาด หรือการพัฒนาในรูปแบบจึงยังไม่เพียงพอ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจส่งเสริม เพื่อการยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดเล็ก ให้มีความเข้มแข็งในการทำธุรกิจและขยายตลาด เบื้องต้นควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาตลอดจนความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ เป็นแนวคิดในการเรียนรู้อดีต ศึกษาปัจจุบัน เพื่อก้าวไปในอนาคต ความเข้าใจเรื่องราวของบรรจุภัณฑ์ในบทนี้จะช่วยให้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเป็นทางเลือกของผู้ประกอบการ เล็งเห็นความสำคัญในการเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง ได้อย่างโดดเด่นน่าสนใจ

การออกแบบโครงสร้าง หมายถึง การกำหนดลักษณะรูปร่าง รูปทรง ขนาด ปริมาตร ส่วนปริมาตรอื่น ๆ ของวัสดุที่จะนำมาผลิต และประกอบเป็นภาชนะบรรจุ ให้เหมาะสม กับหน้าที่ใช้สอยตลอดจนกรรมวิธีการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษาและการขนส่งการออกแบบโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์นั้น ผู้ออกแบบจะมีบทบาทสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ประเภท individual package และ inner package ที่สัมผัสอยู่กับผลิตภัณฑ์ ชั้นแรกและชั้นที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ แต่จะมีรูปร่างลักษณะอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์ (product) ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใดเป็นตัวกำหนดขึ้นมา ซึ่งผู้ออกแบบจะต้องศึกษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์ที่จะต้องบรรจุ และออกแบบโครงสร้างเพื่อรองรับการบรรจุให้เหมาะสม โดยอาจจะกำหนดให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะ หรือทำให้มีรูปร่างที่เหมาะสม แก่การจับถือ หิ้ว และอำนวยความสะดวกต่อการ

นำเอาผลิตภัณฑ์ภายในออกมาใช้ พร้อมทั้งทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองผลิตภัณฑ์โดยตรงด้วย ตัวอย่างเช่น กำหนด individual package ครีมนิยม สำหรับชงกาแฟบรรจุในซองอลูมิเนียมฟลอยส์แล้วบรรจุในกล่องกระดาษแข็งแบบพับ (folding carton) รูปสี่เหลี่ยมอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์เป็นแบบผง จึงต้องการวัสดุ สำหรับบรรจุที่สามารถกันความชื้นได้ดี การใช้แผ่นอลูมิเนียมฟลอยส์ บรรจุก็สามารถป้องกันความชื้นได้ดีสามารถพิมพ์ลวดลายหรือข้อความบนผิวได้ดี กว่าถุงพลาสติก อีกทั้ง เสริมสร้างภาพพจน์ความพอใจในผลิตภัณฑ์ให้เกิดแก่ผู้ใช้และเชื่อถือในผู้ผลิต ต่อมา การบรรจุในกล่องกระดาษแข็งอีกชั้นหนึ่งก็เพราะว่าบรรจุภัณฑ์ขั้นแรก เป็นวัสดุประเภทอ่อนตัว (flexible) มีความอ่อนแอด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์จากการกระทบกระแทกทะลุในระหว่างการขน ย้าย ตลอดจนยากแก่การวางจำหน่ายหรือตั้งโชว์ จึงต้องอาศัยบรรจุภัณฑ์ขั้นที่ 2 เข้ามาช่วยเพื่อการทำหน้าที่ประการหลังดังกล่าว

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเพียงแค่ขั้นตอนการกำหนด การเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้น ผู้ออกแบบจะต้องอาศัย ความรู้และข้อมูลตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาพิจารณา ตัดสินใจร่วมใน กระบวนการ ออกแบบ เช่นราคาวัสดุ การผลิตเครื่องจักร การขนส่ง การตลาด การพิมพ์ ฯลฯ ที่จะต้องพิจารณาว่ามีความคุ้มค่า หรือเป็นไปได้ ในระบบการผลิต และจำหน่ายเพียงใด แล้วจึงจะมากำหนด เป็นรูปร่างรูปทรง (shape & form) ของบรรจุภัณฑ์อีกครั้งหนึ่ง ว่าบรรจุภัณฑ์ควรจะออกมาในรูปลักษณะอย่างไร ซึ่งรูปทรงเลขาคณิต รูปทรงอิสระก็มีข้อดี-ข้อเสียในการบรรจุ การใช้เนื้อที่ และมีความเหมาะสมกับชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันไป วัสดุแต่ละชนิด ก็มีข้อจำกัด และสามารถดัดแปลงประโยชน์ได้เพียงใด หรือใช้วัสดุมาประกอบ ก็จะเหมาะสมดีกว่า หรือลดต้นทุนในการผลิตที่ดีที่สุดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือสิ่งที่ผู้ออกแบบ จะต้องพิจารณาประกอบด้วย

- ชนิดของวัสดุมีความเหมาะสม ป้องกันสินค้าได้ตลอดอายุการวางขาย
- รูปแบบกลมกลืนสอดคล้องกับสินค้า
- ขนาดพอดีและสามารถรับน้ำหนักสินค้าได้
- การขึ้นรูป การบรรจุ เปิด-ปิดสะดวก ไม่ยุ่งยาก

2.1.6 ขั้นตอนการออกแบบบรรจุภัณฑ์

2.1.6.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

ถือเป็นเรื่องสำคัญของการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพราะกลุ่มเป้าหมายสามารถส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ได้โดยตรง ผู้ประกอบการจะต้องศึกษาและเรียนรู้ความต้องการของตลาดและความต้องการของผู้บริโภค โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด ตัวอย่าง กลุ่มเป้าหมาย เช่น วัยรุ่น วัยทำงาน แม่บ้าน เด็ก ฯลฯ เป็นต้น กลุ่มเป้าหมายที่ได้ยกตัวอย่างนี้ นอกจากจะมีความสนใจและความต้องการที่แตกต่างกันแล้ว กลุ่มเป้าหมายเดียวกันแต่ช่วงอายุต่างกันและมีสถานะทางสังคมที่ต่างกัน ก็ย่อมมีความต้องการแตกต่างกันด้วยเช่นกัน ซึ่งทำให้ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ก็ต้องมีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ หรือบางครั้งผลิตภัณฑ์บางอย่างผลิตขึ้นมาเพื่อผู้บริโภคกลุ่มหนึ่ง แต่ผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่งกลับเป็นผู้

เลือกและตัดสินใจซื้อ เช่น อาหารเสริมสำหรับเด็กหรือ นมผงสำหรับทารก จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์เหล่านี้ทารกและเด็กมิได้เป็นผู้เลือกซื้อ แต่ผู้เลือกและตัดสินใจซื้อคือผู้ปกครอง ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผู้ประกอบการจำเป็นต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทำการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างละเอียดรอบครอบ และค้นหาวิธีว่าจะออกแบบอย่างไรให้บรรจุภัณฑ์ของท่านสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคตามกลุ่มเป้าหมายให้ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของท่าน

2.1.6.2 กำหนดชื่อตราสินค้า (Brand)

ตราสินค้าใช้เป็นชื่อหรือเครื่องหมายสำหรับการเรียกขานผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการจะต้องทำการกำหนดชื่อตราสินค้าให้เรียบร้อยก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยกำหนดให้ชื่อตราสินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ ชัดเจน น่าสนใจ ที่สำคัญจะต้องเป็นที่จดจำได้ง่ายแก่ผู้บริโภคตราสินค้าที่ดีนั้นสามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้ คือตั้งตามชื่อเจ้าของกิจการ ตั้งตามความเชื่ออันเป็นมงคล ตั้งตามแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ หรือตั้งโดยการผสมคำที่มีความหมายให้เกิดเป็นคำใหม่ที่มีเอกลักษณ์ ฯลฯ เป็น ลักษณะที่ดีของตราสินค้าที่ดี 1) จำได้ง่าย ออกเสียงได้ง่ายมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว 2) แปลเป็นภาษาต่างประเทศได้ง่ายมีความหมายที่เหมาะสม 3) สามารถบอกถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ 4) สอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายสามารถนำไปจดทะเบียนการค้าได้ต้องไม่ซ้ำกับของเดิมที่มีอยู่

2.1.6.3 วัสดุที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์

วัสดุมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การที่ผู้ประกอบการตัดสินใจว่าจะใช้วัสดุอะไรมาผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์นั้น ท่านควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และคุณสมบัติของวัสดุแต่ละประเภท ที่จะนำมาผลิตบรรจุภัณฑ์เป็นสำคัญ เนื่องจากวัสดุแต่ละชนิดแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติที่เป็นข้อดีและข้อเสีย ในการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ให้คงคุณภาพ การยืดอายุผลิตภัณฑ์ และการนำกลับมาใช้ใหม่(Recycle) ที่แตกต่างกันไป หากท่านเลือกใช้วัสดุไม่ถูกต้องนอกจากจะทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังเป็นสาเหตุให้เกิดต้นทุนในการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2.1.6.4 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์

โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ที่มีรูปร่างสวยงาม สามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภค ถึงแม้ผู้บริโภคจะยังมิได้สัมผัสกับตัวผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใน รูปทรงของบรรจุภัณฑ์สามารถสร้างความเป็นเอกลักษณ์ได้ กล่าวคือเมื่อผู้บริโภคเห็นรูปทรงสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าเป็นผลิตภัณฑ์อะไรและมีชื่อตราสินค้าอะไร หรือจะเป็นผลิตภัณฑ์เดี่ยวแตกต่างกันที่ชื่อตราสินค้า

2.1.6.5 สี สันและกราฟฟิค

สี สันและกราฟฟิคนี้คือการรวมของการใช้สัญลักษณ์ ตัวอักษร ภาพประกอบ ลวดลายและพื้นผิว ซึ่งส่วนประกอบทั้งหมดสามารถบ่งบอกถึงชื่อตราสินค้า ลักษณะผลิตภัณฑ์ ที่บรรจุอยู่ภายในได้ และสามารถแสดงถึงแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ได้ด้วย

2.1.7 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดี

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ให้มีความสวยงามและความแปลกตา เท่านั้นไม่เพียงพอสำหรับบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์อาหารเพราะหัวใจของบรรจุภัณฑ์ คือ การเก็บรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้คงอยู่ยืนยาว ดังนั้น การออกแบบที่ดีผู้ประกอบการควรคำนึงถึงหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์เป็นสำคัญ ดังนี้

2.1.7.1 ป้องกันผลิตภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการบรรจุอาหารจะต้องสามารถป้องกันไม่ให้อาหารสัมผัสกับบรรยากาศภายนอก ซึ่งอาจเกิดการรั่ว การซึม แสง ความร้อนเย็น

2.1.7.2 เก็บรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์ที่ต้องสามารถรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์มิให้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นกลิ่นหรือรสชาติ ยืดอายุผลิตภัณฑ์ จะต้องสามารถนำเทคโนโลยีที่สลับซับซ้อนมาช่วยในการออกแบบ เพื่อให้บรรจุภัณฑ์ สามารถยืดอายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ให้มีอายุยืนยาว

ความสะดวกในการใช้งาน

ความประหยัดในการขนส่ง

2.1.7.3 งานพิมพ์บรรจุภัณฑ์

ในการพิมพ์สิ่งพิมพ์ประเภทบรรจุภัณฑ์ ควรให้ความสำคัญในการเลือกใช้หมึกพิมพ์ที่ปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นบรรจุภัณฑ์ประเภทอาหาร ควรเลือกสีชนิด Food grade และควรเป็นสีที่คงทนต่อการใช้งานที่ต้องการพิมพ์บนวัสดุใช้พิมพ์ที่ต้องการได้ เช่น กระดาษแข็ง แผ่นกระดาษลูกฟูก โดยไม่ทำให้วัสดุใช้พิมพ์เสียหาย

ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ควรออกแบบให้ขนาดของชิ้นงานกับขนาดกระดาษมาตรฐานที่ขึ้นขึ้นแท่นพิมพ์พอดี ไม่เหลือเศษขอบกระดาษมาก เพื่อความประหยัดต้นทุนกล่องเป็นบรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง The Box as Transit Container

- เป็นบรรจุภัณฑ์พื้นฐานที่มุ่งเน้นการใช้งาน
- เน้นเรื่องราคา ในการตัดสินใจซื้อ กล่องเป็นเครื่องมือทางการตลาด
- เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้เป็นสื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์นอกเหนือจากการใช้งาน
- การวางแผนคิดจะสอดคล้องกันระหว่างสินค้าบรรจุภัณฑ์ชั้นใน และบรรจุภัณฑ์ชั้นนอก
- ออกแบบสวยงามเน้นตราสินค้าและความเด่นเมื่อโชว์ตามร้านค้า

2.1.7.4 สีบนบรรจุภัณฑ์

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สีนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะสีเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อประสาทสัมผัส เป็นเครื่องดึงดูดความสนใจทำให้เกิดความรู้สึกอยากจับต้องอยากสัมผัส โดดเด่น ความหมายของสี

- เมื่อต้องการความสงบและการพักผ่อนจะใช้สีฟ้าและสีขาว
- เมื่อต้องการความสำคัญจะได้แก่ สีม่วง แดงอรุณ และขาว เหลืองทองคำ และดำ

- เมื่อต้องการความงดงาม ใช้สีซึ่งเข้ากันอย่างกลมกลืน และสมดุลย์
- เมื่อต้องการความรื่นรมย์ให้ใช้สีฟ้าอ่อน ฟ้ากับขาว หรือขาวกับแดง
- เมื่อแต่ละตลาดมีลักษณะพิเศษของตนขึ้นอยู่กับบริบทนิยม เช่นผิวสีไม่นิยมสีน้ำตาลไหม้ แต่จะชอบสีเหลือง ชาวตะวันออกชอบสีสดใสสว่าง

ภาพ 2.19 ตัวอย่างสีบนบรรจุภัณฑ์
ที่มา <http://www2.mtec.or.th/th/specia>

สีที่จะใช้กับผลิตภัณฑ์อาหารจะเป็นสีส้ม เหลืองอ่อน แดงสด เขียวอ่อน น้ำตาลอ่อน และสีน้ำตาล สำหรับเครื่องดื่มจะใช้เหลืองปนน้ำตาล เหลืองแดง หรือเขียวปนฟ้า หรือฟ้า

- สีน้ำตาล ให้ความรู้สึกขิงข่งและมีประโยชน์ ใส่ความรู้สึกของความสมบูรณ์ของชีวิต และงานประจำ
- สีส้ม ให้ความรู้สึกถึงรักมี และแสดงออกยิ่งกว่าสีแดง เป็นสีความเคลื่อนไหว ให้ความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย เช่น ไฟที่กำลังไหม้อยู่ในเตาผิง
- สีฟ้าหรือสีน้ำเงิน เป็นสีสันที่ลึกซึ้งและเป็นผู้หญิง ให้ความรู้สึกพักผ่อน รู้สึกเป็นผู้ใหญ่ แต่ก็ยังให้ความทรงจำวัยเด็ก เป็นสีที่ให้ชีวิตแต่ไม่เท่าสีแดง ขณะที่ เป็นสีที่เจิบแต่ไม่เท่าสีเขียวอ่อนจะดึงดูดน้อยกว่าสีเข้ม การมองให้ความรู้สึกสดชื่นสะอาด โดยเฉพาะเมื่อรวมกับ สีขาว
- สีน้ำทะเล ให้อลังการดังเช่นไฟ แต่เป็นไฟเย็นที่มีความสดชื่นดั่งน้ำทะเลในทะเลสาบ
- สีเหลือง เป็นสีที่มีรัศมีที่สุด เป็นสีสว่าง และมีเสียงดัง เป็นความอ่อนวัยในทางตรงข้ามกับสีฟ้า สีเหลืองทองให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวา ขณะที่สีเหลืองแกมเขียวให้ความรู้สึกของความไม่สบาย เมื่อผสม

กับสีแดงจะทำให้สบายตา ให้ความอบอุ่น ให้ความพอใจ ดังเช่นสีทองของทุ่งนา

- สีม่วง ให้ความมืดและอึดอัด มักจะเป็นสัญลักษณ์ของความหมดหวังและความตาย มีคุณลักษณะของความสิ้นหวังหมดโอกาส ความเยียบที่ไม่มีอนาคต ให้ความรู้สึกเป็นกลุ่มก้อนที่แข็งแรง ให้ความรู้สึกของความสง่างามโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีผิวมัน

- สีขาว เป็นการแสดงออกถึงความบริสุทธิ์ โดยลักษณะสีนวลของสีขาวก่อให้เกิดความรู้สึกของความอ้างว้างไม่มีจุดจบ แต่ก็ให้ความรู้สึกสดชื่น และความรู้สึกของความสะอาดเมื่อใช้กับสีน้ำเงิน

- สีเทา ไม่มีคุณลักษณะเฉพาะตัวเหมือนสีขาว หรือให้ความรู้สึกในทางเข้มแข็งเหมือนสีดำ แต่แสดงออกซึ่งความเป็นกลาง เป็นลักษณะของการไม่ตัดสินใจ ไม่มีพลังงาน สีเทาอ่อนให้ความรู้สึกกลัว

- สีเขียว แสดงถึงความมีชีวิตชีวา มีลักษณะเข้มแข็ง และปราดเปรียว ให้ความรู้สึกสง่างาม และมีเสน่ห์

- สีแดง เป็นสีร้อน สีแดงจะสะดุดตาเมื่อแรกเห็น เราจะต้องมองไม่ว่าเราจะต้องการมองหรือไม่ แต่ละโทนของสีแดงยังมีคุณสมบัติเฉพาะตัว เช่น แดง ให้ความรู้สึกมีพลัง มีอำนาจ และสง่างาม สีแดงปานกลางให้ความรู้สึกถึงพลังงาน การเคลื่อนไหว และความต้องการ เราสามารถเลือกโทนของสีแดงมาใช้โดยที่ให้ความรู้สึกเบิกบานมีชีวิตชีวา

- สีชมพู ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน เอียงอาย โรแมนติก แต่ขาดความมีชีวิตชีวา เป็นลักษณะของผู้หญิงและความรัก ให้ความรู้สึกของความอ่อนโยนและมีเสน่ห์

1. ข้อควรคำนึงในการเลือกใช้สีบนบรรจุภัณฑ์

สีบรรจุภัณฑ์ที่เลือกใช้ควรกระตุ้นประสาททั้ง 5 เพื่อทำให้เกิดความอยากซื้อ สีที่ใช้ควรเป็นสีที่จำง่าย สามารถทำให้นักถึงยี่ห้อหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ ได้ทันที ใช้สีที่จดจำได้ง่ายดีกว่าใช้สีแปลกๆ ไม่คุ้นตา ถ้าการขายเป็นลักษณะแบบช่วยตนเอง สีแท้เป็นสีที่ควรเลือกใช้ สำหรับการขายแบบตัวต่อตัว ก็ควรเลือกสีที่แตกต่างกันไป สีสว่างหรือสีที่คล้ายๆ กันมักให้ความรู้สึกที่ดี สีนุ่มๆ เหมาะกับสินค้าราคาค่อนข้างสูง

- สีที่ใช้บนบรรจุภัณฑ์ควรเป็นสีที่เหมาะสมกับผู้บริโภคในทุกๆ สถานการณ์ที่ผู้บริโภคนำมาใช้งาน

- การเลือกใช้สีควรเลือกตามลักษณะของลูกค้า เพศ สังคม เศรษฐกิจ สภาพภูมิประเทศ ที่ตั้งลักษณะตลาด

- แสงที่ใช้ในร้านค้า ซูเปอร์มาร์เกต ก็ต้องนำมาพิจารณาด้วย เพราะแสงไฟที่แตกต่างกันก็สามารถเปลี่ยนความรู้สึกต่อสีได้

- การเลือกใช้สีประกอบบนบรรจุภัณฑ์ 2 – 3 สีที่เราคุ้นเคย ได้ผลดีกว่าใช้สีแปลก

- สีที่เลือกใช้บนบรรจุภัณฑ์ควรใช้สีเพื่อทำการเน้นส่วนที่ต้องการจะเน้นให้เด่นชัด นอกจากนั้นใช้สีที่สามารถดึงดูดได้จริงๆ ลงมาตามลำดับความสำคัญ

- สีที่เลือกควรเข้ากันได้กับวัสดุที่เลือกใช้ด้วย

- สีของผลิตภัณฑ์และสีของบรรจุภัณฑ์ควรเข้ากันได้ดี มิฉะนั้นจะเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น เมื่อเปิดสินค้าออกจากบรรจุภัณฑ์

- สีที่เลือกใช้จะต้องดูดีเมื่อพิมพ์ขาว – ดำ หรือออกทีวีขาว- ดำ หรือลงนิตยสารอื่นๆ ด้วย

- ข้อจำกัดด้านราคามีผลในการกำหนดขอบเขตของสีด้วย

- การใช้สีที่ไม่ถูกต้องทำให้ดูน่าเบื่อและกลายเป็นสิ่งส่งเสริมคู่แข่งได้

2.7.2.2 ประโยชน์ของสีบรรจุภัณฑ์

- เรียกร้องความสนใจเมื่อพบเห็น

- จำได้เมื่อเห็นอีกครั้ง (มองหาดัง่าย)

- ข้อความชัดเจนอย่างง่าย

- ให้ผลทางการมองเห็น

- บ่งบอกถึงสิ่งที่บรรจุ

- กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางบวกต่อสินค้า

- สนองความรู้สึกในการบริโภคสินค้า

- ช่วยให้เกิดการยอมรับและความพอใจ

- ช่วยแยกความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ที่เป็นชุด

- โน้มน้าวและให้ความมั่นใจแก่ผู้ซื้อ

2.7.2.3 บทบาทของสีบนบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อการขายที่มีความสำคัญมากต่อการตัดสินใจ

ซื้อ

- ความภักดีของลูกค้าต่อสินค้าเสื่อมลง

- ราคาและคุณภาพของสินค้าไม่ต่างกันมาก

- ยอดการจำหน่ายไม่แน่นอน เนื่องจากเหตุผลทั้งสองข้อแรก ทำให้ลูกค้าอาจซื้อ

สินค้าทดแทนกันได้ ยอดจำหน่ายจึงไม่แน่นอน

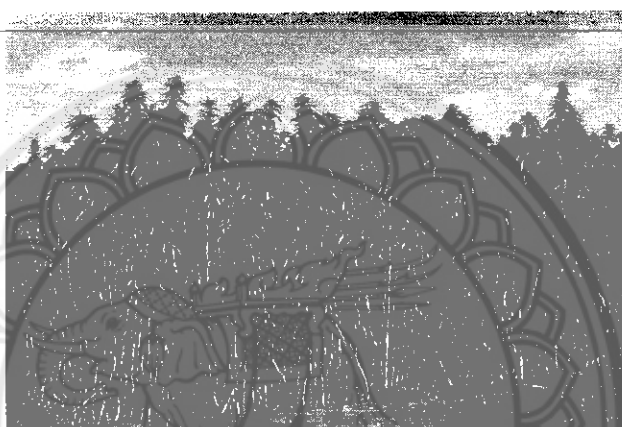
2.2. เส้นใยกัญชง

2.2.1 ความหมายของเส้นใยกัญชง

กัญชง คือ ไม้ล้มลุกมีลักษณะทางพฤกษศาสตร์คล้ายกัญชา แตกต่างกัน คือ ต่อม้ำมันของกัญชงมีน้อยกว่า จัดอยู่ในพืชซึ่งให้ประโยชน์หลักทางด้านสิ่งทอเป็นสำคัญ ในเดิมนั้นกัญชงเคยเป็นพืชล้มลุกที่ได้รับการจัดให้อยู่ในวงศ์เดียวกับพืชตระกูลตำแย (Urticaceae) แต่ว่าในตอนหลังนั้นพบว่ามันมีคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะหลายอย่างที่ต่างออกไปจากพืชตระกูลตำแยเป็นอย่างมาก จึงได้รับการแบ่งเป็นอีกวงศ์หนึ่งโดยเฉพาะนั้นคือวงศ์ Cannabidaceae

เส้นใยกัญชง คือ เส้นใยจากธรรมชาติที่นำมาผ่านกระบวนการให้ได้เส้นด้ายเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านสิ่งทอ เส้นใยกัญชงนั้นจัดว่าเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูงมาก เพราะมีคุณสมบัติที่แข็งแรงกว่าผ้าฝ้าย สามารถดูดซับความชื้นได้ดีกว่าไนลอน และให้ความอบอุ่นยิ่งกว่าลินิน จึงเหมาะนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านสิ่งทอ

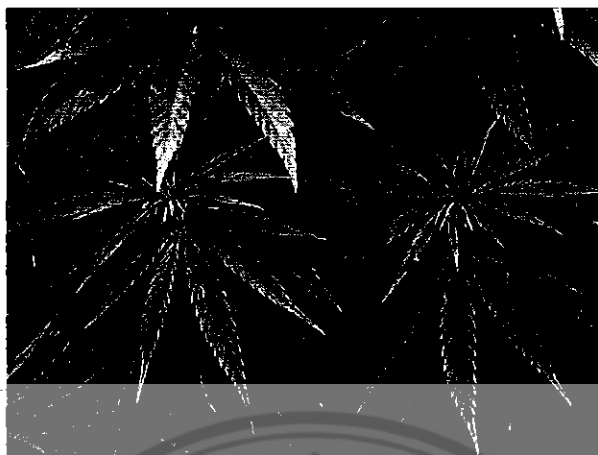
2.2.2 ลักษณะของกัญชง

ภาพ 2.20 ลักษณะต้นของกัญชง
ที่มา <https://medthai.com/กัญชง>

2.2.2.1 ต้นกัญชง

จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุกที่มีอายุเพียงปีเดียว ลำต้นเป็นสีเขียวตั้งตรง มีความสูงได้ประมาณ 1-6 เมตร มีลักษณะอวบน้ำเมื่อเป็นต้นกล้า และจะเริ่มมีการสร้างเนื้อไม้เมื่ออายุได้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ การเจริญเติบโตของต้นจะช้าในช่วง 6 สัปดาห์แรก หลังจากนั้นจะเพิ่มความสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนมีความสูงโดยเฉลี่ยประมาณ 3 เมตร มีรากเป็นระบบรากแก้วและมีรากแขนงเป็นจำนวนมาก การปลูกต้นกัญชงจะปลูกด้วยการใช้เมล็ด ซึ่งใช้เวลาออกประมาณ 8-14 วัน และสามารถเก็บเกี่ยวได้เมื่อต้นอายุ 3-4 เดือน กัญชงเป็นพืชที่มีแหล่งกำเนิดในเอเชียกลางและแพร่กระจายไปสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย และในทวีปยุโรป

ภาพ 2.21 ลักษณะใบของกัญชง
ที่มา <https://medthai.com/กัญชง>

2.2.2.2 ใบกัญชง

ใบกัญชง ใบเป็นใบเดี่ยว ลักษณะของใบเป็นรูปฝ่ามือ แผ่นใบแก่แยกเป็นแฉกประมาณ 7-9 แฉก การเรียงตัวของใบค่อนข้างห่าง ขอบใบจักเป็นฟันเลื่อยและเว้าลึกจนถึงโคนใบ ปลายใบสอบและเรียวแหลม ก้านใบยาวประมาณ 2-7 เซนติเมตร เมื่อมีการสร้างดอกจำนวนแฉกของใบจะลดลงตามลำดับ

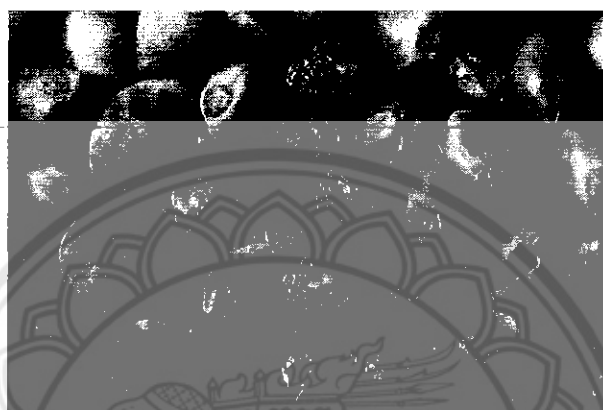

ภาพ 2.22 ลักษณะดอกของกัญชง
ที่มา <https://medthai.com/กัญชง>

2.2.2.3 ดอกกัญชง

ดอกกัญชง ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบและปลายยอด ดอกมีขนาดเล็กสีขาว มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2-4 มิลลิเมตร ดอกเป็นแบบแยกเพศและอยู่ต่างต้นกัน (บางชนิดอยู่ต้นเดียวกัน แต่ที่พบปลูกในบ้านเราคือชนิดที่อยู่ต่างต้นกัน) โดยช่อดอกเพศผู้จะเป็นแบบ panicle ประกอบไปด้วย

กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกจากกันเป็นอิสระ มีสีเขียวอมเหลือง มีเกสรเพศผู้ 5 อัน มีระยะเวลาการบาน ประมาณ 2 เดือน (ภาพบน) ส่วนดอกเพศเมียจะเกิดตามซอกใบและปลายยอด ในบริเวณช่อดอกจะอัดกันแน่น ช่อดอกจะเป็นแบบ spike ประกอบไปด้วยกลีบเลี้ยงสีเขียวเข้มหุ้มรังไข่ไว้ ภายใน stigma 2 อัน สีน้ำตาลแดง อายุของดอกค่อนข้างสั้นประมาณ 3-4 สัปดาห์ก็จะติดผล

ภาพ 2.23 ลักษณะผลของกัญชง
ที่มา <https://medthai.com/กัญชง>

2.2.2.4 ผลกัญชง

ผลเป็นเมล็ดแห้งสีเทา ลักษณะเป็นรูปไข่ ผิวเรียบเป็นมันและมีลายประสีน้ำตาล เมื่อแห้งจะเป็นสีเทา มีขนาดกว้างเฉลี่ยประมาณ 4.47 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 5.11 มิลลิเมตร และมีความหนาเฉลี่ยประมาณ 3.75 มิลลิเมตร ภายในเมล็ดมีอาหารสะสมจำพวกแป้งและไขมันอัดกันแน่น โดยมีน้ำมันถึง 29-34%, มีไขมันชนิดไม่อิ่มตัวสูง ประกอบไปด้วย linoleic acid 54-60%, linolenic acid 15-20%, oleic acid 11-13%

2.2.3 ประโยชน์ของกัญชง

2.2.3.1 ประโยชน์ของกัญชง

1. เปลือกจากลำต้นให้เส้นใยเพื่อนำไปใช้ทำเป็นเส้นด้ายและเชือก ใช้สำหรับการทอผ้า ทำเครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้ยังใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ และใช้เป็นรองเท้าของคนตายเพื่อเดินทางไปสู่อสุภสวรรค์ ใช้ทำเป็นด้ายสายสิญจน์ในพิธีกรรมต่าง ๆ และใช้ในพิธีอัญเชิญหรือพิธีเข้าทรง ซึ่งเป็นงานประเพณีสำคัญของชาวม้ง เส้นใยจากต้นกัญชงนั้นมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนม้ง

2. เนื้อของลำต้นที่ลอกเปลือกออกแล้วสามารถนำมาผลิตเป็นกระดาษได้

3. แก่นของต้นกัญชงจะมีคุณสมบัติในการดูดซับกลิ่น น้ำ หรือน้ำมันได้ดี ในต่างประเทศนิยมนำไปผลิตเป็นพลังงานชีวมวลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ถ่านไม้, Alcohol, Ethanol,

Methanol นอกจากนี้ แแกนกัญชงยังถูกนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการตกแต่งอาคารและเฟอร์นิเจอร์อีกด้วย

4. เมล็ดใช้เป็นอาหารของคนและนก เมล็ดกัญชงที่เก็บได้สามารถนำมาสกัดเอาน้ำมันมาใช้ในการปรุงอาหารได้ ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า ในน้ำมันจากเมล็ดนั้นมีโอเมก้า 3 สูงมาก นอกจากนี้ยังมีโอเมก้า 6, โอเมก้า 9, linoleic acid, alpha- และ gamma-linolenic acid และสารในกลุ่มวิตามิน เช่น วิตามินอี ซึ่งเมื่อบริโภคแล้วจะมีประโยชน์ต่อการป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือด และช่วยลดการเกิดโรคมะเร็งในร่างกายได้อีกด้วย

5. น้ำมันจากเมล็ดสามารถไปผลิตเป็นน้ำมันซักแห้ง ทำสบู่ เครื่องสำอาง ครีมกันแดด แชมพู สบู่ โลชั่นบำรุงผิว ลิปสติก ลิปบาล์ม แผ่นมาสก์หน้า หรือแม้กระทั่งเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง และถูกพัฒนาเป็นตำรับครีมน้ำมันกัญชงที่ให้ความชุ่มชื้นและช่วยบำรุงผิวแห้งเพื่อรักษาโรคผิวหนังคันและสะเก็ดเงินที่ได้ผลเป็นอย่างดี

6. เมล็ดนอกจากจะให้น้ำมันแล้ว ยังพบว่ามีโปรตีนสูงมากอีกด้วย โดยสามารถนำมาใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น เนย ซีส เต้าหู้ โปรตีนเกษตร นม ไอศกรีม น้ำมันสลัด อาหารว่าง อาหารเสริม ฯลฯ หรือผลิตเป็นแปงทดแทนถั่วเหลืองได้เป็นอย่างดี ซึ่งในอนาคตอาจใช้เป็นทางเลือกในการบริโภคแทนถั่วเหลืองซึ่งเป็นพืช GMOs ก็เป็นไปได้

7. ในส่วนของใบก็สามารถนำไปใช้ทำประโยชน์ได้หลายอย่าง ตั้งแต่เป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องสำอาง รวมไปถึงการนำไปมาเป็นชาเพื่อสุขภาพ, นำมาเป็นผงผสมกับสารอาหารอื่น ๆ เพื่อผลิตเป็นอาหารเสริม, ผลิตเป็นอาหารโดยตรงอย่างเส้นพาสต้า กูกี้ หรือขนมปัง, ใช้ทำเบียร์, ไวน์, ซอสจิ้มอาหาร ฯลฯ และยังใช้ประโยชน์โดยนำมาสกัดเป็นน้ำมันหอมระเหยเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ที่มีคุณสมบัติช่วยดูแลผิวพรรณ ทำให้ผิวชุ่มชื้น เหมาะกับผิวแพ้ง่าย ผิวบอบบาง

8. ในประเทศญี่ปุ่นมีการปลูกต้นกัญชงเพื่อกำจัดกัมมันตภาพรังสีให้สลายตัวที่จังหวัด Fugushima และสารกัมมันตภาพรังสีรั่วจากโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ระเบิดจากสึนามิ ซึ่มลงดินจนไม่สามารถทำการเกษตรได้ กัญชงจัดเป็นเส้นใยมงคลที่ชาวญี่ปุ่นนิยมนำมาตัดกิโมโน เพราะเป็นผ้าที่มีความทนทานนับร้อยปี

2.2.3.2 ประโยชน์เส้นใยกัญชง

กัญชงให้ผลผลิตมากกว่าปลูกฝ้าย มีคุณภาพมากกว่า และใช้แรงงานในการปลูกน้อยกว่า เพราะไม่ต้องพรวนดินหรือให้ปุ๋ย ไม่ต้องใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การเก็บต้นกัญชงมาใช้ประโยชน์ในการผลิตเส้นใยนั่นจะเก็บในระยะที่ต้นเจริญเติบโตเต็มที่แต่ยังไม่ออกดอก แปลงส่วนที่เหลือจะปล่อยให้ให้ออกดอกและเมล็ดเพื่อใช้ในการทำพันธุ์ต่อไป และเนื่องจากเป็นพืชอายุสั้น จึงสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี โดยปลูกทีละน้อยเพื่อเก็บรวบรวมไว้ทำเส้นใยทอเป็นผ้า และกว่าจะนำเส้นใยมาทอได้นั้นก็ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การตัดต้นกัญชงมาตากแห้ง แล้วนำมาลอกเปลือกออกจากต้นช่วงที่มีอากาศชื้นหรือหน้าฝน เพราะจะช่วยทำให้การลอกเปลือกเป็นไปอย่างมี

คุณภาพไม่ขาดตอน จากนั้นก็นำมาต่อให้ยาวแล้วปั่นและม้วนให้เป็นเส้นก่อนนำไปต้มในน้ำเดือดที่ผสมกับ ชี้เต้า เพื่อช่วยให้เส้นโยนุ่มและเหนียว จากนั้นก็นำไปซักในน้ำเปล่า ก็จะได้เส้นด้ายที่มีความเหนียว ทนทาน

เส้นโยกัญชงนั้นจัดว่าเป็นเส้นโยที่มีคุณภาพสูงมาก เพราะมีคุณสมบัติที่แข็งแรงกว่าผ้าฝ้าย สามารถดูดซับความชื้นได้ดีกว่าไนลอน และให้ความอบอุ่นยิ่งกว่าลินิน จึงเหมาะนำมาใช้ทำเป็น เครื่องนุ่งห่มเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อสวมในช่วงอากาศร้อนจะให้ความเย็นสบาย ถ้าสวมใส่ในหน้าหนาว จะให้ความอบอุ่น เพราะช่วยดูดความร้อน ดูดกลิ่น และสารพิษจากร่างกายที่ขับออกมาในรูปของเหงื่อได้ ดี อีกทั้งผ้าที่ได้ก็บางเบาสวมใส่ได้สบาย ไม่ระคายผิว ให้สัมผัสอ่อนนุ่ม มีความยืดหยุ่นดี ทนทานต่อการ ซัก ยิ่งซักยิ่งนุ่ม ไม่มีกลิ่นอับชื้นและไม่ขึ้นราแม้อยู่ในที่อับชื้น งานวิจัยของสถาบันฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ แห่งชาติ ประเทศจีน พบว่า ผ้าที่ทอจากเส้นโยกัญชง แม้จะเป็นการทอด้วยเส้นโยกัญชงเพียงครั้งหนึ่ง ก็ สามารถช่วยป้องกันรังสี UV ได้สูงถึง 95% (ถ้าทอทั้งผืนจะป้องกันได้ 100%) ในขณะที่เสื้อผ้าที่ทอด้วยผ้า ประเภทอื่นจะป้องกันรังสี UV ได้เพียง 30-50% เท่านั้น และเส้นโยกัญชงที่ทำให้แห้งสนิทจะมีคุณสมบัติ เป็นฉนวนกันไฟฟ้า มีค่าความต้านทานไฟฟ้าที่น้อยที่สุดก็ยังคงอยู่ที่ 30% ซึ่งมากกว่าเส้นโยฝ้าย ส่วนการ ทดสอบผ้าที่ทอด้วยเส้นโยกัญชงในสภาพความร้อนสูงถึง 370 องศาเซลเซียส ก็พบว่าไม่ได้ทำให้คุณสมบัติ ด้านสีเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ดังนั้นมันจึงเหมาะที่จะนำมาผลิตเป็นกระโจมพักแรม ชุดคลุมสำหรับ ผู้ปฏิบัติงานเฉพาะกิจ วัสดุตกแต่งภายใน และอื่น ๆ อีกมากมาย พร้อมกันนี้ภายในเส้นโยมีออกซิเจนซึ่ง อยู่ตามรูต่าง ๆ มากพอสมควร จึงทำให้แบคทีเรียประเภท Anaerobic Bacteria ไม่สามารถเติบโตได้ นอกจากนี้เส้นโยกัญชงยังมีส่วนประกอบของสารที่เอื้อประโยชน์กับสุขภาพ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ จะไม่มีโรคพิษหรือแมลงชนิดใดที่สามารถทำลายต้นกัญชงได้เลย เนื้อสด ๆ ที่ทอด้วยผ้าทอจากเส้นโยกัญชงจะ คงความสดและอยู่ได้นานมากกว่าเป็นสองเท่าของปกติ รองเท้าที่ทำจากเส้นโยกัญชง จะป้องกันเท้าของ คุณจากโรคเหน็บชาและโรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อราได้ และยังช่วยป้องกันสัตว์พิษกัดต่อยได้เป็นอย่างดี, ใส่กรอกที่ไม่ได้ห่อหุ้มอย่างมิดชิดด้วยผ้ากัญชงมักจะเน่าเสียได้โดยง่าย, วัสดุสำหรับธนบัตรมักทำมาจาก เส้นโยกัญชง ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นโยกัญชงจึงเป็น “สินค้าปกป้องสิ่งแวดล้อม” และเหมาะอย่าง ยิ่งสำหรับคนยุคใหม่ที่รักษาและห่วงใยธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยได้มีการทำนายไว้ว่า ในอนาคตเส้นโย จากธรรมชาติเหล่านี้จะเข้ามาทดแทนเส้นโยเคมีทั้งหมดในอนาคต เนื่องจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพ ส่วนประโยชน์อื่น ๆ ของเส้นโยกัญชงก็เช่น ใช้พื้นเป็นเชือก, ใช้ทำเสื่อเกราะกันกระสุน, ทำ กระจเป่าหรือรองเท้า, เฟอร์นิเจอร์, ซีเมนต์, วัสดุบอร์ด, อุตสาหกรรมหนัก, ชิ้นส่วนรถยนต์, ข้อต่อ จักรยาน, วัสดุทดแทนไม้เนื้อแข็ง, ฉนวนกันความร้อน, วัสดุกันความชื้น, แม้พิมพ์, พรหม เป็นต้น

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) ชูเส้นโยกัญชง วัสดุดิบสิ่งทอสร้างสรรค์ ตอบ โจทย์กระแสการเลือกหาวัสดุใหม่ของแบรนด์ระดับโลก และกระแสรักธรรมชาติของผู้บริโภคปี 2017 ล่าสุดกัญชงได้รับอนุญาตให้ปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจได้แล้วในไทย บนพื้นที่ 15 อำเภอ 6 จังหวัดของ ภาคเหนือ เชื่อจะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและนักออกแบบสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

นายอภิสิทธิ์ ไส้ตู่โรกล ผู้อำนวยการศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) เปิดเผยว่า ปัจจุบันวงการแฟชั่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หลากหลายแบรนด์ยักษ์ใหญ่ได้ให้ความสำคัญต่อการเลือกวัตถุดิบที่แปลกใหม่ เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์ของตนเอง ประกอบกับหนึ่งในเทรนด์ที่มาแรงของผู้บริโภคในปี 2017 คือกระแสรักธรรมชาติ และการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีส่วนประกอบจากธรรมชาติ เน้นการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น ผ้าฝ้ายออร์แกนิก เส้นใยไฟ โทม ลินิน เส้นใยสับปะรด รวมไปถึงเส้นใยกัญชงที่กำลังได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย หลากหลายแบรนด์ชั้นนำ เช่น หลุยส์วิตตอง (Louis Vuitton) เฟนดี (Fendi) ได้ผลิตคอลเลกชันพิเศษที่ใช้ใยกัญชงเป็นวัสดุหลัก ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นหนึ่งในโอกาสที่ดีของเมืองไทย

นายอภิสิทธิ์กล่าวเพิ่มเติมว่า เส้นใยกัญชงมีจุดเด่นในเรื่องความแข็งแรง ทนทาน ขณะเดียวกันก็มีความยืดหยุ่น สามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้แข็งแรงกว่าฝ้าย ดูดซับความชื้นได้ดีกว่าไนลอน ให้ความอบอุ่นได้มากกว่าลินิน สีติดคงทนกว่าผ้าฝ้าย ป้องกันรังสียูวี สามารถทนความร้อนได้ถึง 170 องศาเซลเซียส และคุณลักษณะโครงสร้างของเส้นใยกัญชงยังสามารถนำไปผลิตเนื้อผ้าที่บางได้เท่าที่ต้องการ จากคุณสมบัติต่าง ๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเส้นใยกัญชงมีคุณสมบัติพิเศษ คือ สวมใส่เย็นสบายในหน้าร้อน ขณะเดียวกันก็ให้ความอบอุ่นในหน้าหนาว ส่งผลให้ผ้าที่ทอจากเส้นใยกัญชงจะมีราคาสูงแต่ก็ยังเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในยุโรป อเมริกา รวมถึงภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีอากาศหนาวเย็นเป็นเวลานาน ซึ่งปัจจุบัน แบรนด์สินค้าชั้นนำของโลกได้มีการนำเส้นใยกัญชงไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้ว เช่น ผลิตภัณฑ์รองเท้าจากแบรนด์ไนกี้ (Nike) ออดิดาส (Adidas) หลุยส์ วิตตอง (Louis Vuitton) รวมถึงกระเป๋าจากแบรนด์เฟนดี (Fendi) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์กัญชงในประเทศไทยนั้น ขณะนี้ นายศิริรินทร์ยา สิทธิชัย เลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ให้กัญชง หรือแฮมพ์ ผ่านการพิจารณาจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นพืชเศรษฐกิจ สามารถปลูกเชิงอุตสาหกรรมได้แล้ว โดยใช้ปลูก 6 จังหวัด 15 อำเภอ ดังนี้ จังหวัดเชียงใหม่ 4 อำเภอ ได้แก่ แม่วาง แม่ริม สะเมิง และแม่แจ่ม จังหวัดเชียงราย 3 อำเภอ ได้แก่ เทิง เวียงป่าเป้า และแม่สาย จังหวัดน่าน 3 อำเภอ ได้แก่ นาหมื่น สันติสุข และสองแคว จังหวัดตาก ที่อำเภอพบพระ จังหวัดเพชรบูรณ์ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง หล่มเก่า และเขาค้อ จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่อำเภอเมือง โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้หลังจากประกาศ 1 ปี ซึ่งเชื่อว่าการที่กัญชงได้รับการอนุญาตให้สามารถปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจได้อย่างเป็นทางการแล้วนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ SMEs และนักออกแบบในกลุ่มธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รวมถึงธุรกิจแฟชั่นอื่น ๆ เพื่อสามารถผลิตและออกแบบสิ่งทอที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น

ทั้งนี้ เส้นใยกัญชงเป็นหนึ่งในวัสดุสำหรับการออกแบบ ที่ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบได้รวบรวมไว้ในฐานข้อมูลของห้องสมุดวัสดุเพื่อการออกแบบ หรือ Material Connexion® Bangkok จากวัสดุทั่วโลกกว่า 8,000 ตัวอย่างวัสดุมาไว้ในแหล่งเดียว เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs และนักออกแบบเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ พร้อมได้สัมผัสกับ

ตัวอย่างวัสดุจริง รวมถึงยังมีการอัปเดตเทรนด์ของวัสดุจากทั่วโลกอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ประกอบการและนักออกแบบรู้เท่าทันเทรนด์การออกแบบและความต้องการในตลาดโลก

2.2.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยทราย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งทอแฮนด์เมดจาก “เส้นใยกัญชง” (Hemp Fiber) โดยพัฒนาทั้งด้านวัตถุดิบเส้นใยให้มีคุณสมบัติสวมใส่แล้วไม่คัน พร้อมปรับปรุงดีไซน์ให้ทันสมัย หลากหลายรูปแบบ สามารถใช้ในชีวิตรประจำวันได้เหมาะสม นวลศรี พร้อมใจ ประธานกลุ่ม เล่าว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย ต.ห้วยทราย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ เดิมทีเป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้าน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จากชาวบ้านซึ่งมีอาชีพหลักทำนาทำสวน เวลาว่างก็มาเรียนรู้การเย็บปักถักร้อย ที่พอจะมีความรู้กันอยู่บ้างแล้ว จากการทำใช้กันเอง ถักด้วยวิธีนิตติ้งและโครเชต์ให้ลูกหลานใช้ แล้วรวมกลุ่มกันถักเชือกฝ้าย เป็นหมวก กระเป๋า ขายตามงานในหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด และรับจ้างทำส่ง ต่อมาได้ขอความช่วยเหลือจากส่วนราชการ เข้ามาฝึกทักษะเพิ่มความรู้ และได้พัฒนาผลิตภัณฑ์มาใช้เส้นใยกัญชง ถักเสื้อ หมวก กระเป๋า กระโปรง ผ้าคลุมไหล่ โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้ย้อมสี “เราส่งเข้าคัดสรรโอท็อปในปี 2546 ได้ 3 ดาว และได้เป็นเอเปคป้ายทอง ต่อมาปี 2547 ก็ส่งเข้าคัดสรรอีก และได้ 4 ดาว นอกจากนั้นก็ได้มาตรฐานสินค้า Q ของสำนักงานเกษตรจังหวัด และได้รับตราเชียงใหม่แบรนด์ด้วย

งานฝ้ายมีผู้ผลิตอยู่จำนวนมาก การแข่งขันสูง ทางกลุ่มจึงคิดสร้างความต่าง หาวัตถุดิบอื่นทดแทน โดยจับความต้องการของลูกค้าต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นที่ชื่นชอบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจาก เส้นใยกัญชง ซึ่งเดิมชาวไทยภูเขานิยมถักทอเป็นรองเท้าว และเครื่องใช้ในบ้าน จึงเริ่มศึกษาและทดลองนำเส้นใยกัญชงมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทำให้ชาวต่างชาติจึงนิยมเสื้อผ้าที่ทำจากใยกัญชง คุณนวลศรีหรือธิบายว่า คุณสมบัติของใยกัญชงคือดูดซับพิษออกจากร่างกาย ใส่แล้วเพิ่มความอบอุ่นและเย็นสบาย ลูกคามีทั้งฝรั่ง ญี่ปุ่น และคนไทย การดูแลซักรักก็ไม่ยาก ใช้น้ำยาล้างจานหรือแชมพูสระผมซักด้วยมือ ยิ่งซักจะยิ่งนุ่มยิ่งเหนียว ถ้าใช้ผงซักฟอกจะไปกัดเส้นใย

นอกจากนี้ถ้ามองอย่างผิวเผินอาจจะคิดว่าเส้นใยกัญชงไม่น่าจะนำมาถักทอเป็นเสื้อผ้าที่ใส่ได้ทนทาน แต่จากการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมาพบว่าได้มีการนำเส้นใยกัญชงมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์แล้ว ถือเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูง มีความยืดหยุ่น แข็งแรง และทนทานสูง สามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการทำผลิตภัณฑ์จากเส้นใยได้มากกว่า 5,000 ชนิด ปัจจุบันมีการนำเส้นใยกัญชงมาใช้ 2 ประเภทด้วยกันคือ ใช้ทำเสื้อผ้าและทำเยื่อกระดาษ ด้านอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์เส้นใยกัญชงมากกว่า 5 ปีขึ้นไป การทำความสะอาดควรซักด้วยมือ ปัจจุบัน มีสินค้าจำหน่ายรายการ เช่น เสื้อ หมวก กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ หมอนสุขภาพ ฯลฯ ถักทอด้วยมือล้วน ๆ ราคาเริ่มต้นที่ขึ้นละสิบกว่าบาท ถึงสูงสุดประมาณ 8,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นสีธรรมชาติของใยกัญชงเอง ส่วนสีอื่นก็ย้อมด้วยสีธรรมชาติเช่นกัน คือ ย้อมด้วยสีดอกทองกวาวและน้ำขี้เถ้า ส่วนแบบต่าง ๆ นั้น นอกจากกลุ่มแม่บ้านจะได้รับการฝึกอบรมจาก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว บางส่วนดูจากในหนังสือและดูจากละครทีวีที่เหล่าดารานักร้องนักแสดงสวมใส่กัน เช่นถ้าช่วงนี้นิยมกระโปรงยาวก็ออกแบบสไตล์นั้น เท่าที่ดูจากหุ่นที่สวมใส่และในราวผ้าที่โชว์เป็นแบบที่เก๋ไก๋ทีเดียว

ในปัจจุบันกลุ่มฯ ยังทำงานถักเสื้อผ้าใยัญชงเป็นเพียงงานเสริมกันอยู่ โดยเส้นใยตอนนี้ นำเข้าจากประเทศลาว ซึ่งในไทยขณะนี้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ก็ทรงส่งเสริมให้คนไทย ทดลองปลูกอยู่เช่นกัน คาดว่าอีกไม่นานหากสามารถปลูกได้ในไทย ก็จะช่วยลดต้นทุนการนำเข้าเส้นใย ได้มากที่สุดทีเดียว

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อกล่าวถึงการออกแบบ บรรจุกัณฑ์เป็นตัวแทนของกระบวนการส่งเสริมการขาย ทางด้าน การตลาด ณ จุดขายที่สามารถจับต้องได้เปรียบเสมือนกุญแจ ดอกสุดท้ายที่ จะไขผ่านประตูแห่ง การ ดัดจริตใจซื้อ บรรจุกัณฑ์สามารถหน้าที่เป็นสื่อโฆษณา ได้อย่างดีเยี่ยม ณ จุดขาย เพราะบรรจุกัณฑ์ เป็นงานพิมพ์ 3 มิติและมีด้านทั้งหมดถึง 6 ด้าน ที่จะสามารถใช้ เป็นสื่อโฆษณา ได้ดีกว่าแผ่นโฆษณาที่มี เพียง 2 มิติหรือด้านเดียว ซึ่งได้เปรียบเทียบการออกแบบบรรจุกัณฑ์ ว่าเปรียบเสมือนร่างกาย ของมนุษย์ เริ่มต้นจากรูปร่างของบรรจุกัณฑ์ อันได้แก่ ทรงสี่เหลี่ยมของกล่อง ทรงกลมของขวด หรือ กระจป่อง เป็นต้น รูปร่างเหล่านี้เปรียบได้กับตัวโครงร่างกายมนุษย์ สีที่ออกแบบบรรจุกัณฑ์เปรียบ เสมือนผิวหนังของ มนุษย์ คาบรยายบนบรรจุกัณฑ์ เปรียบได้กับปากที่กล่าวแจ้งแสดงสรรพคุณของ สินค้า การออกแบบ ทั้งหมด ของบรรจุกัณฑ์จึงเปรียบเสมือนระบบการทางานของมนุษย์ ในการ ออกแบบ ดังนั้นจะนาเอา องค์ประกอบต่าง ๆ อันได้แก่ กลยุทธ์การตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย และสภาวะคู่แข่งขึ้นมาเป็น แนวความคิดในการออกแบบ ให้สนองกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้ ใน แ่งของนักออกแบบบรรจุกัณฑ์ การออกแบบอาจจะเขียน เป็นสมการอย่างง่าย ๆ ได้ดังนี้

การออกแบบ = คาบรยาย + สัญลักษณ์ + ภาพพจน์

Design = Words + Symbols + Image

ในสมการนี้ คาบรยาย และสัญลักษณ์มีความเข้าใจ ตามความหมายของคา ส่วนภาพพจน์ นั้น ค่อนข้าง จะเป็นนามธรรม เนื่องจากการออกแบบภาพพจน์เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจแสดงออก ได้ ด้วย จุด เส้น สี รูปร่าง และรูปถ่าย ผสมผสานกัน ออกมา เป็นพาณิชย์ศิลป์บนบรรจุกัณฑ์ ด้วย หลักการ ง่าย ๆ 4 ประการ คือ SAFE ซึ่งมีความหมายว่า

S = Simple เข้าใจง่ายสบายตา

A = Aesthetic มีความสวยงาม ชวนมอง

F = Function ใช้งานได้ง่าย สะดวก

E = Economic ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

ทองเจือ เขียดทอง (2548) ได้กล่าวต่ออีกว่า ตราสัญลักษณ์กับบรรจุภัณฑ์ว่า บนบรรจุภัณฑ์ 1 ชิ้น จะต้องพบสัญลักษณ์อย่างน้อย 1 อย่าง หรืออาจจะมากกว่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีความจำเป็นต่อการสื่อสารกับผู้บริโภค จึงสมควรจะออกแบบจัดวางสัญลักษณ์เหล่านั้นให้ถูกต้องเหมาะสมกับความงามและความหมายของสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่มีความสำคัญที่สุดเพราะมีขนาดใหญ่กว่า และเป็นจุดสนใจของบรรจุภัณฑ์ ผู้บริโภคจะจดจำชื่อ และรูปแบบสัญลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวของชื่อสินค้านั้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับสัญลักษณ์ประเภทนี้ ผู้ประกอบการมักจะนำชื่อสินค้าที่ผ่านการออกแบบไปจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) เพื่อปกป้องลิขสิทธิ์ของตน คุณลักษณะของสัญลักษณ์ที่ดีควรมีความหมายหรือเนื้อหาและ ผู้บริโภคเข้าใจหรือรู้สึกได้จากภาพที่ปรากฏ สามารถสื่อถึงวัตถุประสงค์หรือกิจการของบริษัท หน่วยงาน หรือสินค้าได้ มีความงาม ความลงตัว ความเป็นไปได้ที่ใช้กับสื่ออื่น ๆ เพราะสัญลักษณ์ บางอย่างอาจจะดูดีเมื่ออยู่บนกล่องสินค้า สามารถเข้าถึงคนในสมัยนั้น ๆ ได้ คือ มีความทันสมัยอยู่ ตลอดเวลา สัญลักษณ์ที่ดีควรมีอายุการใช้งานยาวนาน เช่น 5-10 ปี รูปแบบควรให้คนมองเกิดความ ศรัทธา น่าเชื่อถือ มีความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทางอย่าง เหมาะสม ที่สำคัญต้องมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

ศิริพงศ์ พะยอมแย้ม (2537) อธิบายว่า เครื่องหมายสัญลักษณ์เป็นงานกราฟิกที่ใช้ในการสื่อความหมายของมนุษย์ในการแสดงความเป็นเจ้าของ แสดงวัตถุประสงค์ แสดงกฎข้อบังคับ ตลอดจน การถ่ายทอดไปยังผู้บริโภค บริโภคให้เข้าใจความหมายไปในทิศทางเดียวกัน การออกแบบสัญลักษณ์ อาจใช้รูปภาพ ตัวอักษร หรือใช้ทั้งรูปภาพและตัวอักษรผสมกัน รูปภาพที่นำมาเสนอในการ ออกแบบอาจใช้ลักษณะรูปภาพเหมือนจริง ภาพดัดแปลงตลอดจนภาพนามธรรม โดยคำนึงถึง ลักษณะของภาพสัญลักษณ์ที่ดี ได้แก่ หลักความงาม การใช้ภาพที่เร้าความสนใจ เป็นงานที่อยู่ได้ ทุกสมัย เป็นงานที่สะดวกต่อการนำไปใช้ เป็นงานที่ทาความเข้าใจได้ง่ายและหลีกเลี่ยงข้อห้ามตาม กฎหมาย

ชัยรัตน์ อัครวางกูร (2548) ได้กล่าวสอดคล้องกับ ศิริพงศ์ พะยอมแย้ม (2537) ว่าการออกแบบสัญลักษณ์ควรมีรูปลักษณะที่น่าจดจำ ให้ความรู้สึกคุ้นเคย แต่ต้องดูไม่ธรรมดา ควรเรียบง่าย สื่อความหมายได้รวดเร็ว แต่สมบูรณ์พร้อมด้วยสาระและรายละเอียด มีความร่วมสมัย เหมาะ กับกาลเวลา ไม่ล้ายุคจนทำให้ล้าสมัยได้โดยเร็ว ควรสะดวกต่อการใช้งานดูเหมาะสมกับปรัชญาและ กิจกรรมของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยสามารถสรุปคุณสมบัติ 9 ประการ ของสัญลักษณ์ที่ดีได้ดังนี้

1. สร้างความมีเอกลักษณ์
2. ผสมผสานกันได้อย่างมีเอกภาพ
3. ดูเรียบง่ายสร้างความจดจำ
4. ความหมายดี ฟังสบาย
5. มีความเป็นสากลให้คนจดจำได้ง่าย
6. เสริมความร่วมมือ
7. สามารถแสดงถึงความยั่งยืนได้
8. ใช้งานง่ายไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์
9. เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

การออกแบบกราฟิก(Design Graphic) หมายถึง การวาดภาพสิ่งของที่อาจจะถูกนำไปผลิต การจัดการและการวางแผนทั่วไป การสร้างต้นแบบจากเส้น รูปร่าง หรือรูปทรงเพื่อประดับตกแต่ง บนพื้นปูพรมแจกันและอื่น ๆ นั้นยังรวมถึงการแสดงภาพสัญลักษณ์ ตัวอักษร ไดอะแกรม หรือการ วาดภาพ เพื่อถ่ายทอดรายละเอียดของความคิดให้ผู้อื่นสามารถรับรู้และเข้าใจได้ (Covic,1994: 325,543) อ้างใน ศิริพร ปีเตอร์,2547 : 3 เกรก เบอร์รี่แมน (Gregg Berryman) ได้ให้คำจำกัด ความของการออกแบบกราฟิกไว้ว่าเป็นการวาดภาพเพื่อการอ่าน เช่น หนังสือ นิตยสาร การ โฆษณา บรรจุภัณฑ์ ภาพสัญลักษณ์ โปสเตอร์ โทรทัศน์ และการแสดงนิทรรศการ (Berryman,1990:5) อ้างใน ศิริพร ปีเตอร์ ,2547 : 3 ทั้งนี้ การบรรจุภัณฑ์ของสมาคมบรรจุภัณฑ์ ไทย (2533) ให้ความหมายบรรจุภัณฑ์ว่า อาหารส่วนใหญ่ที่เรารับประทานจะมาถึงเราภายในบรรจุ ภัณฑ์(ภาชนะบรรจุ) ไม่รูปแบบใดก็รูปแบบหนึ่ง บรรจุภัณฑ์เหล่านั้น อาจจะเป็นกล่อง แผง กระจ่าง ถ้วย ขวด ถัง และอื่น ๆ อีกมากมายหลายรูปแบบหลายลักษณะ จุดประสงค์ของการ บรรจุภัณฑ์คือ เพื่อคุ้มครอง รักษา , เพื่อห่อหุ้ม รองรับตัวสินค้าให้สามารถขนถ่าย , จัดจำหน่าย ได้อย่างปลอดภัย , เพื่อเป็นสื่อให้ข้อมูลคำอธิบาย , คำบรรยายแก่ผู้อุปโภค-บริโภค , เพื่อป้องกัน ปกป้องตัวสินค้าให้ปลอดภัยมิให้เกิดความเสียหาย, เพื่อการขายการตลาด, ปูน และสมพร คงเจริญเกียรติ (2540) กล่าวต่ออีกว่า การเปลี่ยนแปลงพื้นฐานการผลิต จากประเทศกสิกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมทำให้คนชนบทละถิ่นฐานของตัวเองมาเป็นคนเมืองมากยิ่งขึ้นเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเพิ่มรายได้สถานะความเป็นอยู่ของคนเหล่านี้ได้เปลี่ยนไป เนื่องจากไม่มีเวลาที่จะเตรียมอาหารให้ครอบครัวและตัวเองเวลาส่วนใหญ่ใช้ในการทำงานปกติละ ทำงานล่วงเวลายังไม่รวมถึงเวลาในการสัญจร บรรจุภัณฑ์ที่จะอำนวยความสะดวกในการเตรียม อาหารเพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านเวลาที่จำกัดของตัวเองจึงได้อุบัติขึ้น ตัวอย่างเช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและ อาหารกระป๋องชนิดต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากเวลาอันจำกัดนี้เองทำให้พฤติกรรมที่ใช้ในการจับจ่ายใช้ สอยเปลี่ยนไปด้วย การซื้ออาหารจากซูเปอร์มาเก็ตต่าง ๆ ที่สะดวกในการเดินทางซึ่งมีอยู่ทั่วไปใน ระยะไม่เกิน 10 กิโลเมตร สินค้าที่วางจำหน่ายในร้านค้าหรือ

ห้างสรรพสินค้าจำเป็นต้องใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถสนองความต้องการของคนเมืองตามที่ได้กล่าวถึงสภาวะความเป็นอยู่และนิสัยการจับจ่ายใช้ สอยที่เปลี่ยนไปดังกล่าวมานี้ ส่งผลให้เกิดวิวัฒนาการทางด้านบรรจุภัณฑ์พร้อมทั้งกระบวนการผลิต ต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป วิวัฒนาการของบรรจุภัณฑ์ดังกล่าวย่อมหนีไม่พ้นการศึกษาวิจัยพัฒนาตัวบรรจุภัณฑ์และวิวัฒนาการของกระบวนการผลิตอาหาร บรรจุภัณฑ์เริ่มมีบทบาทในการจำหน่ายสินค้าสูงมาก ไม่เพียงแต่ต่างประเทศในทวีปเอเชีย หรือแม้แต่ประเทศไทยก็มี การแข่งขันทางการตลาดสูงเช่นกัน บรรจุภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะที่เด่นชัด ศัพท์คำว่า “บรรจุภัณฑ์” ได้รับความนิยมอย่างกว้าง ๆ แต่มีจะมีการใช้คำว่า ภาชนะบรรจุ กับ บรรจุภัณฑ์ อย่างสับสน คำถามมี อยู่ว่าภาชนะบรรจุกับบรรจุภัณฑ์นั้นแตกต่างกันอย่างไร ขอให้พิจารณาถึงการรับประทานอาหารตาม ร้านนอกบ้าน จาน ชาม หรือถาดที่ใส่มาบริการที่โต๊ะนั้นจะถือว่าเป็นภาชนะบรรจุ แต่เมื่อไรก็ตามที่ ภาชนะบรรจุ นั้น ๆ มีการปิดผนึกและนำส่ง เช่น นาไปรับประทานที่บ้าน หรือบนรถ ภาชนะบรรจุ นั้น ๆ จะกลายมาเป็นบรรจุภัณฑ์ แม้ว่าบรรจุภัณฑ์ที่ว่านี้จะไม่มีการพิมพ์ยี่ห้อหรือฉลากก็ตาม จากตัวอย่าง ข้างต้นนั้น จะพบว่าภาชนะบรรจุจะกลายมาเป็นบรรจุภัณฑ์นั้นจะต้องมีบทบาทและหน้าที่บางอย่าง นอกเหนือจากการรองรับบรรจุใส่ผลิตภัณฑ์เท่านั้น

ดังนั้นสิ่งที่ผู้ซื้อเสียความรู้สึกมากที่สุด คือ บรรจุภัณฑ์ไม่สามารถทำงานได้ตรงตามต้องการหรือไม่สามารถทำงานได้ตามที่บรรยายบนบรรจุภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น มีการโฆษณาบนบรรจุภัณฑ์ว่า เป็นซองออกแบบใหม่ฉีกเปิดได้ง่าย แต่กลับเปิดได้ยากแล้วพอเปิดซองแล้วสินค้าเคลื่อนกระจายไปทั่ว พื้น เป็นต้น เหตุการณ์เช่นนี้ผู้บริโภคจะไม่ตำหนิบรรจุภัณฑ์แต่จะไม่ยอมรับสินค้ายี่ห้อนั้น ๆ ต่อไปเพราะถือว่าถูกหลอกไม่ว่าบรรจุภัณฑ์ที่ว่านี้จะออกแบบมาสวยงามน่าประทับใจเพียงใด เจ้าของสินค้า จำต้องยอมรับว่าการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดีจะมีผลต่อการซื้อของผู้ซื้ออย่างมากจึงควรออกแบบให้ รอบคอบโดยเอาใจใส่ในสิ่งเล็กน้อยดังกล่าวนี้เพราะจะมีผลกระทบต่อยอดขายของสินค้าเนื่องจาก ประสบการณ์อันเลวร้ายที่เกิดขึ้นด้วยเหตุนี้การออกแบบบรรจุภัณฑ์จำเป็นต้องมีการวางแผนงานและ กำหนดจุดมุ่งหมายรองรับซึ่งมีหลายประการไว้อย่างชัดเจนรูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์นั้นสามารถจับ ต้องได้ ซึ่งโดยปกติแล้วมักจะเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น สี่เหลี่ยมและทรงกลม รูปทรงที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้เพิ่มขีด ความสามารถในการออกแบบรูปทรงต่าง ๆ กัน ของวัสดุหลัก 4 ประเภท อันได้แก่ กระดาษ โลหะ แก้ว และพลาสติก ที่เห็นได้ชัด คือ กระป๋องโลหะที่แต่เดิมมักเป็นรูปทรงกระบอก เทคโนโลยีสมัยใหม่ สามารถออกแบบเป็นรูปทรงอื่นที่เรียกว่า Contour Packaging

นอกจากรูปลักษณะของตัวบรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิกตามที่ได้บรรยายอย่างละเอียดมาแล้วย่อมมีบทบาทอย่างมากในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่กลุ่มเป้าหมายเทคนิคการออกแบบที่ต้องการส่งเสริมสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในท้องถิ่นเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยวให้ซื้อกลับไปเป็นของฝากถ้าสินค้านี้ดังกล่าวได้รับความนิยมในวงกว้างก็สามารถนำออกขายในตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น หรืออาจส่ง ขายไปยังต่างประเทศได้ ถ้าสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตและมีวัตถุดิบมากพอ พร้อมทั้ง กระบวนการผลิตแบบ

อัตโนมัติที่สามารถวางแผนงานการผลิตได้ รายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ที่ใช้สื่อ ความหมายเพื่อเป็นของฝาก นี้ มักจะใช้สิ่งที่รู้ จักกันดีในท้องถิ่นนั้น เช่น รูปจระเข้ชาละวันของจังหวัด พิจิตร รถม้าของจังหวัดลาปาง ภูมิประเทศในท้องถิ่น เป็นต้น นอกเหนือจากรายละเอียดของ กราฟิก การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อซื้อไป เป็นของฝากแล้วยังต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการ นากลับของผู้ซื้อและความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์ ในการนำไปมอบเป็นของขวัญอีกด้วย เทคนิค ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบของขวัญก่อนข้างจะ แตกต่างจากเทคนิคอื่น ๆ สาเหตุเนื่องจากผู้ซื้อ สินค้าที่เป็นของขวัญไม่ มีโอกาสบริโภค และหลายครั้งที่ การตัดสินใจซื้อเกิดขึ้น ณ จุดขาย ด้วยเหตุนี้ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ของขวัญที่ดีจึงมีบทบาทสำคัญมาก ต่อความสำเร็จต่อการขายสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเทศกาลต่าง ๆ

การออกแบบของขวัญหรือของที่ระลึกอาจทำในรูปลักษณะที่เป็นหัวใจ วิธีนี้เน้นความมั่นใจ ด้วยชื่อบริษัท ความคุ้นเคยให้ซื้อด้วยรายละเอียดส่วนสุดท้ายที่ว่า For You ในสินค้าหรือ ข้อความอื่น ๆ ที่บ่งบอกถึงความจริงใจ ความรัก ความปรารถนาดี องค์กรประกอบอย่างอื่นที่สร้าง ความสนใจ คือ มีการผูก โบว์ให้เรียบร้อยเหมาะที่จะให้เป็นของขวัญ ของที่ระลึก จะพบว่า การ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ เป็นไปอย่าง เรียบง่าย ๆ แต่จะสร้างอารมณ์ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริโภค บริโภคในปัจจุบันมีความต้องการแตกต่างกัน ตามอายุ เพศ ศาสนา สถานะความเป็นอยู่ เป็นต้น มาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในประเทศที่มีบรรจุ ภัณฑ์ได้มาตรฐานย่อมมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่า สืบเนื่องจากความสามารถในการรักษาคุณภาพอาหาร การ ผลิตสุดท้ายเป็นจำนวนมาก ด้วย เครื่องจักรทำให้ราคาต่อหน่วยต่างลงและสามารถบริโภคได้ทั่วถึงมาก ยิ่งขึ้นโดยไม่แบ่งแยกวรรณะ ทางด้านเศรษฐกิจ ตัวอย่างของนมกล่องเป็นตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน ของการรณรงค์ให้เด็ก นักเรียนทั่วทั้งประเทศได้ดื่มนมระหว่างอาหารกลางวัน จากการพัฒนาของบรรจุ ภัณฑ์นมกล่องที่ บรรจุในสถานะปลอดเชื้อทำให้สามารถเก็บได้นานและสามารถจัดส่งไปยังชนบทไกล ๆ ได้ ส่งผลให้มี การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินจำนวนหลายพันล้านบาทต่อปีแจกนมให้เด็กนักเรียนเพื่อ สร้างให้ เยาวชนรุ่นหลังได้บริโภคอาหารที่มีคุณค่าต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย ตัวอย่างวิวัฒนาการ ของ บรรจุภัณฑ์นมกล่องนี้ ย่อมทำให้สุขภาพอนามัยของอนุชนรุ่นหลังดีกว่ารุ่นบรรพบุรุษ ประชิต ทิณ บุตร.(2531) ได้กล่าวต่ออีกว่า บรรจุภัณฑ์มีหน้าที่หลักคือเป็นตัวภาชนะสำหรับบรรจุสินค้า การ ออกแบบ บรรจุภัณฑ์แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม ตามลักษณะหน้าที่ ดังนี้

1. บรรจุภัณฑ์สำหรับการค้าปลีก บรรจุภัณฑ์ประเภทค้าปลีกต้องออกแบบให้สวยงาม สะดวกสบายในการใช้สอย นำใช้บรรจุภัณฑ์ของสินค้าบางชนิด นักออกแบบจะพยายามคิดและสร้าง แบบที่เน้นความสวยงามเป็นพิเศษ จนทำให้มีผู้สนใจเก็บสะสมหรือตั้งโชว์ความสวยงาม ลักษณะของ งาน กราฟิกของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้จะบอกรายละเอียดของตัวสินค้าที่ถูกบรรจุอยู่ภายใน ได้แก่ ชื่อ สินค้า สรรพคุณ ผู้ผลิตจำหน่าย และขนาดหรือปริมาตรของการบรรจุ รายละเอียดต่าง ๆ มี ข้อกำหนดโดย พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค จะละเว้นเสียมิได้การออกแบบให้มีความสวยงามและต้องมีรายละเอียด ครบถ้วนตามข้อกำหนดจึงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ซึ่งนักออกแบบจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

2. บรรจุกฎบัตรเพื่อการค้าส่ง ได้แก่ บรรจุกฎบัตรที่ออกแบบขึ้นสำหรับสินค้าจำนวนมาก ๆ เช่น เป็นโหล เป็นกล่อง หรือเป็นหีบ การกำหนดรายละเอียดบนบรรจุกฎบัตรจะมีความแตกต่างกัน ออกไป เช่น บอกชื่อสินค้า จำนวนของสินค้า บริษัทผู้ผลิตหรือชื่อแนะนำบางประการ เช่น ชื่อควร ระวัง การเก็บรักษา การกำหนดวิธีจัดวาง ข้อมูลต่าง ๆ อาจเป็นตัวอักษรข้อความหรืออาจเป็น เครื่องหมายสัญลักษณ์ก็ได้

3. บรรจุกฎบัตรเพื่อการขนส่ง เป็นบรรจุกฎบัตรที่ออกแบบขึ้นเพื่อใช้สำหรับส่งโดยเฉพาะ ที่จะต้องเน้นเรื่องของความสะดวกในการขนส่ง การกำหนดขนาดของบรรจุกฎบัตรประเภทนี้ควรเน้น เรื่องของความประหยัดในการขนส่ง การออกแบบต้องช่วยให้เกิดความปลอดภัยในการขนส่งด้วย รายละเอียดบนบรรจุกฎบัตรจึงต้องบอกประเภทของสินค้า ทิศทางการจัดวาง ชื่อควรระวังต่าง ๆ เป็นต้น บรรจุกฎบัตรที่มีได้เป็นเพียงภาชนะบรรจุตัวสินค้าเท่านั้น หากแต่จะต้องแสดงหน้าที่ทั้งความ สวยงามและ ประโยชน์ใช้สอยด้านอื่นอีก องค์ประกอบสองส่วนสำคัญของบรรจุกฎบัตร คือ ฉลากสินค้า และหีบห่อบรรจุกฎบัตรที่ต้องใช้หลักการออกแบบกราฟิกสร้างสรรค์ให้เกิดภาพลักษณ์ที่น่าสนใจแก่ ผู้บริโภค

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

สำหรับงานวิจัยเล่มนี้ ทางผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรจุภัณฑ์ออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

3.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของงานวิจัย

3.1.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1.1.2 ขอบเขตของงานวิจัย

3.1.2 ศึกษา แนวคิด ความสำคัญของปัญหา

3.1.3 จัดทำแบบสอบถาม สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

3.1.4 วิเคราะห์ผล นำผลที่ได้มาออกแบบ พัฒนาจนเกิดเป็นบรรจุภัณฑ์ใหม่ สรุปผล

การศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตงานวิจัย

3.2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยมีแนวทางในการทำวิจัยและขอบเขตของงานให้ครอบคลุมงานวิจัย ทางผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ดังนี้

3.2.1.1 เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยงในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สามารถนำไปใช้จริงได้ สร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้า ตอบโจทย์กับกลุ่มเป้าหมาย

3.2.1.2 เพื่อหาความพึงพอใจของรูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยงในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

3.2.2 ขอบเขตของงานวิจัย

3.2.2.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการวิจัยจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยทรายจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 26 คน

3.2.2.2 ขอบเขตด้านเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่สร้างขึ้นตามแนววัตถุประสงค์ ของ การวิจัย แบ่งออกเป็นดังนี้

1. เพื่อออกแบบบรรจุกณ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยถักของ กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็น แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด และแบบสอบถาม 1 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ เป็นแบบ สัมภาษณ์แบบ ไม่มีโครงสร้าง จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

ชุดที่ 2 แบบสอบถามกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามรูปแบบบรรจุกณ์และต้นทุนการผลิต แบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบบรรจุกณ์และต้นทุนแบบ

ปลายเปิด

2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของรูปแบบบรรจุกณ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจาก เส้นใยถักของ กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อได้บรรจุกณ์ต้นแบบ เพื่อจัดทำแบบ ประเมินเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 26 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการ ออกแบบ จำนวน 3 คน ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบประเมิน 1 ชุด คือ

แบบประเมินความพึงพอใจบรรจุกณ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว โดย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามรูปแบบด้านบรรจุกณ์ แบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบบรรจุกณ์ แบบปลายเปิด

เกณฑ์การวัดระดับตัวแปร ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดระดับตัวแปร ตามหลักของ John W. Bast (1970) ดังต่อไปนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุกณ์ บรรจุกณ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยถักของ กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่ ระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุกณ์ บรรจุกณ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยถักของ กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่ ระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกันยูซงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกันยูซงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์บรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกันยูซงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ระดับน้อยมาก

3.2.2.3 ขอบเขตด้านการออกแบบโครงสร้างและกราฟฟิก

ในการศึกษาวิจัยการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกันยูซงครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาบรรจุภัณฑ์ประเภทกล่องจำนวน 7 กล่องซึ่งมีขนาดดังนี้

1. บรรจุภัณฑ์เสื้อประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 18.5 ซม. ยาว 6 ซม. สูง 7.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
2. บรรจุภัณฑ์กางเกงประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 18.5 ซม. ยาว 6 ซม. สูง 7.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
3. บรรจุภัณฑ์ผ้าพันคอประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 14.5 ซม. ยาว 5.5 ซม. สูง 11.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
4. บรรจุภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่ประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 16.5 ซม. ยาว 5.5 ซม. สูง 11.5 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
5. บรรจุภัณฑ์กระเป๋าประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 14.5 ซม. ยาว 3.5 ซม. สูง 16 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
6. บรรจุภัณฑ์หมวกประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 15 ซม. ยาว 4.5 ซม. สูง 13 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก
7. บรรจุภัณฑ์รองเท้าประเภทกล่อง ขนาด กว้าง 31.5 ซม. ยาว 11.5 ซม. สูง 10 ซม. ใช้กระดาษ 150 แกรม ชนิดขาวสองหน้า 1 กราฟฟิก

3.2.2.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย เป็นเวลา 4 เดือนโดยประมาณ

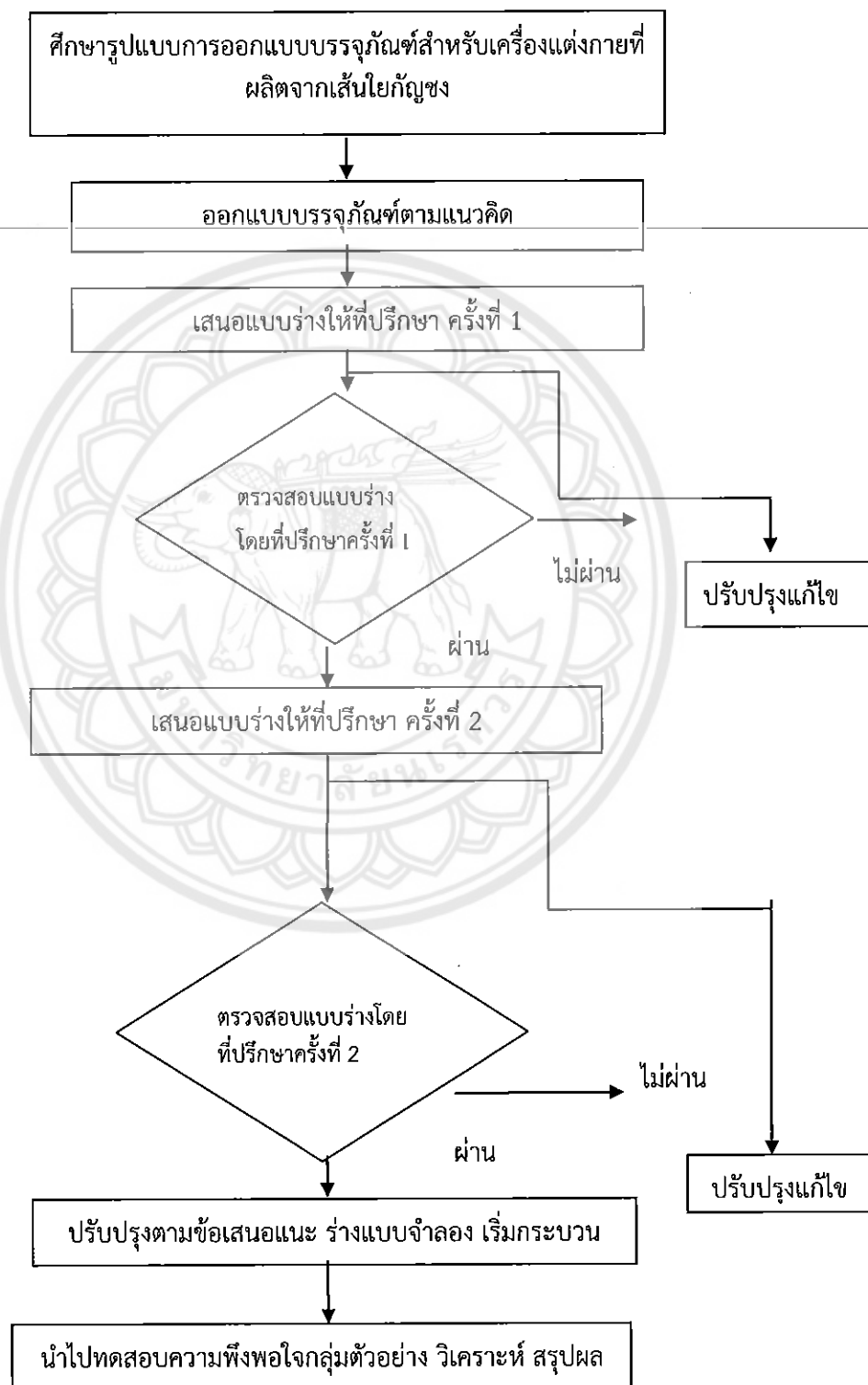
ตารางที่ 3 ตารางแผนการดำเนินงาน

	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ส.ค.	ก.ย.	ต.ย.	พ.ย.	ธ.ค.
1	วางแผนการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	←→				
2	ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบและวางแผนแนวทางในการออกแบบ		←→	→		
3	ออกแบบและสร้างแบบร่างให้กรรมการที่ปรึกษา			←→	→	
4	พัฒนารูปแบบของผลงานต้นฉบับ				←→	
5	เข้าสู่กระบวนการการผลิต				←→	
6	ผลิตภัณท์ที่สมบูรณ์เพื่อนำไปจัดแสดง					←→

3.2.2.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย

กรอบแนวความคิดในการดำเนินงานวิจัย

3.3 ศึกษา แนวคิด ความสำคัญของปัญหา

งานวิจัยเล่มนี้ ทางผู้วิจัยต้องการที่จะออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่จากบรรจุภัณฑ์เดิมที่เป็นเพียงถุงผ้ามาสร้างเป็นบรรจุภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองแนวคิดตามวัตถุประสงค์และสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้าเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนโดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เป็นการนำวัสดุจริงจากท้องตลาด สี สีน ลวดลาย ตราสัญลักษณ์ และข้อมูล ต่าง ๆ ที่เป็นตัวอักษร นำมาจัดองค์ประกอบ (Composition) โดยมุ่งเน้นเพื่อสนองประโยชน์ทางการตลาดใน ด้านต่าง ๆ ได้แก่ แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สร้างความทรงจำ น่าประทับใจ

สื่อถึงคุณประโยชน์ของ ผลิตภัณฑ์ได้อย่างเด่นชัด แสดงถึงภาพลักษณ์ที่รับผิดชอบต่อสังคม

3.4 จัดทำแบบสอบถาม สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและผู้จำหน่าย จำนวน 26 คน โดยการใ้แบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบตัวอย่างตราสัญลักษณ์บรรจุภัณฑ์

3.5 วิเคราะห์ผล นำผลที่ได้มาออกแบบ พัฒนาจนเกิดเป็นบรรจุภัณฑ์ใหม่ สรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

สรุปและอภิปรายผล การดำเนินการวิจัยเพื่อ “ การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ทุก ขั้นตอน นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาและรวบรวมข้อมูล สรุปเพื่ออภิปรายผล โดยแยกเป็นหมวดหมู่ของข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์และมีประเด็นที่เชื่อมโยงกัน รวมถึงการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติขั้นสูงโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) เพื่อเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหลังจากที่เก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มสตรีแม่บ้านห้วยทราย จำนวน 26 คน ทางผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อประเมิน ความพึงพอใจของรูปแบบบรรจุภัณฑ์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอนการศึกษาดังนี้

4.1 ผลสรุปแนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความต้องการของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

4.3 ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

4.3.1 แนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์

4.3.2 ขั้นตอนแบบร่าง

4.3.3 การพัฒนาแบบร่าง

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

4.4.1 ผลสรุปแนวคิดในการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาข้อมูลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยการนัดหมายผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์หาข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ ประกอบการสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบทั้งสามท่านได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

1. มีความเป็นไปได้ในการนำ logo และ กราฟฟิก มาใช้ในบรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงตลาด ให้ความรู้สึกดูมีคุณค่าและแสดงถึงเอกลักษณ์ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ได้

2. การสร้างภาพลักษณ์ที่แสดงเอกลักษณ์ท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยให้ดูมีคุณค่า น่าซื้อ สำหรับเป็นของฝากและของที่ระลึก

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความต้องการของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4.1 ค่าร้อยละของความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ (N=26)

รูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านต้องการบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่เหมาะสม	3	11.54
2. บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกกระทัดรัด	3	11.54
3. บรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	4	15.38
4. บรรจุภัณฑ์สามารถสื่อถึงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ได้	3	11.54
5. บรรจุภัณฑ์มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา	3	11.54
6. บรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม โดดเด่น	7	26.92
7. บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบถ้วนและชัดเจน	3	11.54
รวม	26	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย มีความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์ คือ ต้องการบรรจุภัณฑ์ที่มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา โดยคิดเป็น ร้อยละ 26.92

ตารางที่ 4.2 ค่าร้อยละของรายละเอียดข้อมูลที่สำคัญมากที่สุด (N=10)

รายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ที่สำคัญมากที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
1. ชื่อสินค้า-ตราสินค้า	8	30.77
2. ชื่อข้อมูลผู้ผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า	4	15.38
3. ส่วนประกอบและคุณภาพสินค้า	3	11.54
4. กราฟฟิกหรือภาพประกอบ	8	30.77
5. ข้อมูลของผลิตภัณฑ์	3	11.54
รวม	26	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ต้องการรายละเอียดข้อมูลที่สำคัญมากที่สุด คือ ชื่อสินค้า – ตราสินค้า และกราฟฟิกหรือภาพประกอบ โดยคิดเป็น ร้อยละ 30.77

ข้อเสนอแนะของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จำนวน 2 คน จากจำนวนทั้งหมด 26 คน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ให้มี แนวทางเพื่อให้มีรูปแบบสวยงามมีเอกลักษณ์และเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นมากขึ้น โดยให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม ดังนี้

1. ราคาต้นทุนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ไม่ควรมีราคาแพงเกินไป สามารถจำหน่ายได้กำไรพอควร
2. ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ควรเป็นวัสดุที่สามารถทนทานต่อการจัดเก็บรักษาตัวผลิตภัณฑ์

4.4.3 ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

4.4.3.1 แนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์

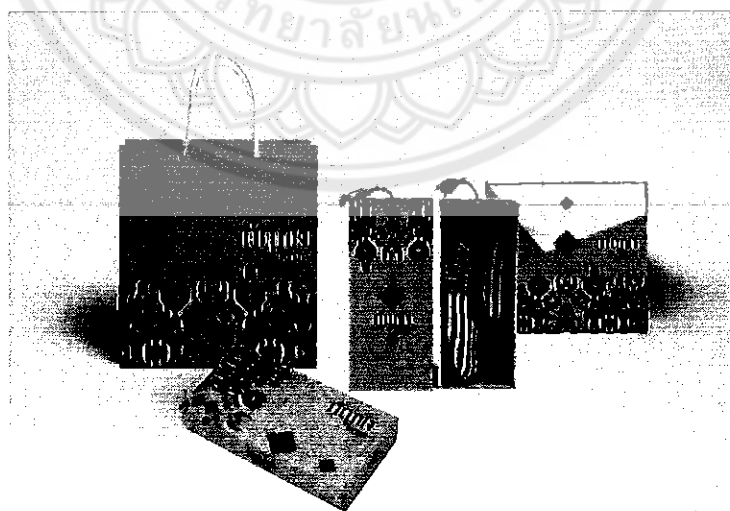
จากการสำรวจแบบสอบถามพบว่ากลุ่มเกษตรกรแม่บ้านห้วยทรายมีความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา โดยคิดเป็น ร้อยละ 26.92 และต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยคิดเป็นร้อยละ 15.38 นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์คือชื่อสินค้า-ตราสินค้าโดยคิดเป็นร้อยละ 30.77 จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้แนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชง ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยสร้างบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา รวมถึงเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อเพื่อนำไปเป็นของฝากของที่ระลึกที่ผู้บริโภคสามารถหยิบจับและพกพาได้ง่ายเป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยผู้วิจัยได้นำแรงบันดาลใจ ของโคมชาว เชียงใหม่ซึ่งเป็นที่อยู่ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทรายมาสร้างสรรค์ในตัวกราฟฟิกบรรจุภัณฑ์อีกด้วย

จากการเข้าศึกษาข้อมูลการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยการผลิตทั้งหมด ล้วนแล้วแต่จัดทำโดยสมาชิกในกลุ่ม ทั้งสิ้น โดยใช้วัตถุดิบและแรงงานในชุมชน ทั้งนี้ ได้พบว่า บรรจุภัณฑ์ดั้งเดิมของ กลุ่มเกษตรกรแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีรูปแบบไม่หลากหลายและสวยงามดึงดูด เป็นเพียงแค่ถุงผ้าเท่านั้น ซึ่งใน การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ในครั้งนี้ จึงมีส่วนสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์และสร้างมูลค่าสินค้าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชงรวมทั้งเป็นการส่งเสริมอาชีพกลุ่มเกษตรกรแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน ผู้วิจัยจึงเข้าทำการศึกษาเอกลักษณ์เฉพาะ ความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชงของกลุ่มเกษตรกรแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถบอกได้ถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ มาพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกัญชงของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่

4.4.3.2 ขั้นตอนแบบร่าง
แบบร่างครั้งที่ 1

ภาพ 4.1 แบบร่าง logo ครั้งที่ 1
ที่มา : อากรณ มะโยธี,2560

ภาพ 4.2 แบบร่างครั้งที่ 1
ที่มา : อากรณ มะโยธี,2560

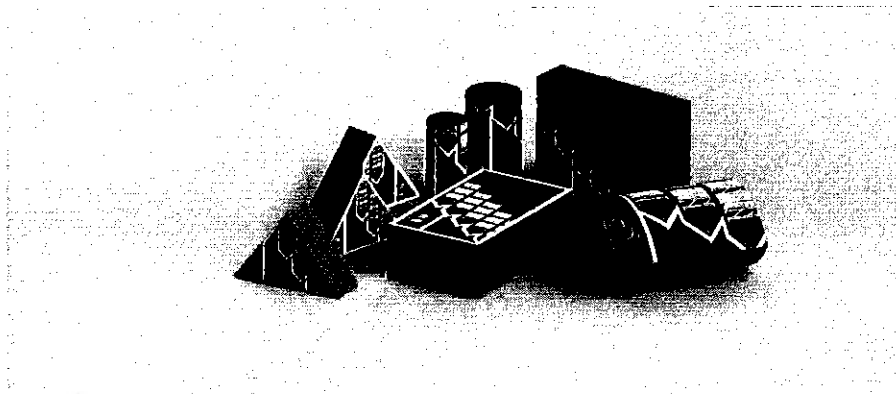
แบบร่างครั้งที่ 2

ภาพ 4.3 แบบร่าง logo ครั้งที่ 2
ที่มา : อากรณ มะโยธี,2560

ภาพ 4.4 แบบร่างครั้งที่ 2
ที่มา : อากรณ มะโยธี,2560

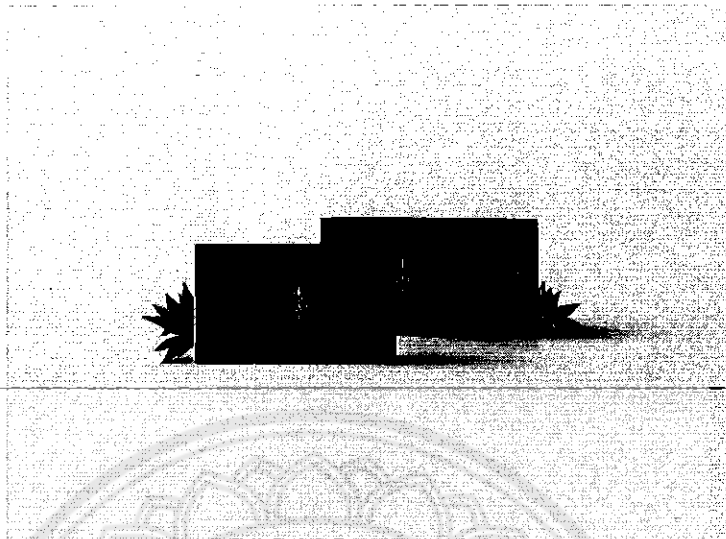

ภาพ 4.5 แบบร่างครั้งที่ 2
ที่มา : อภรณ์ มะโยธี,2560

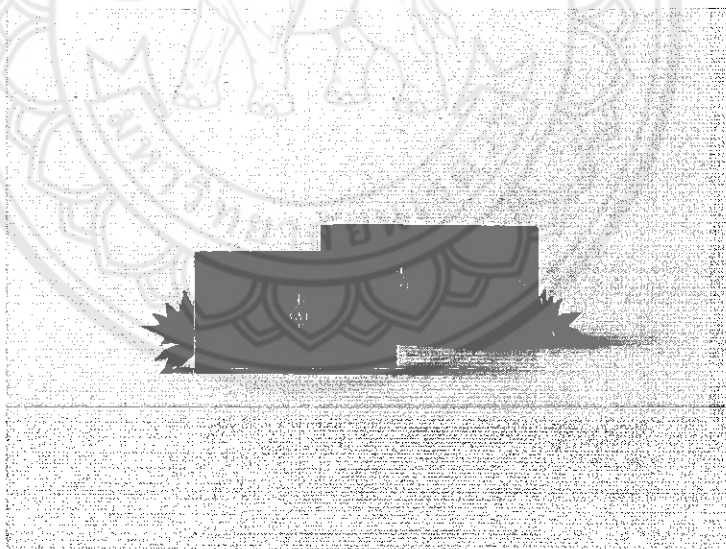
4.4.3.3 การพัฒนาแบบร่าง

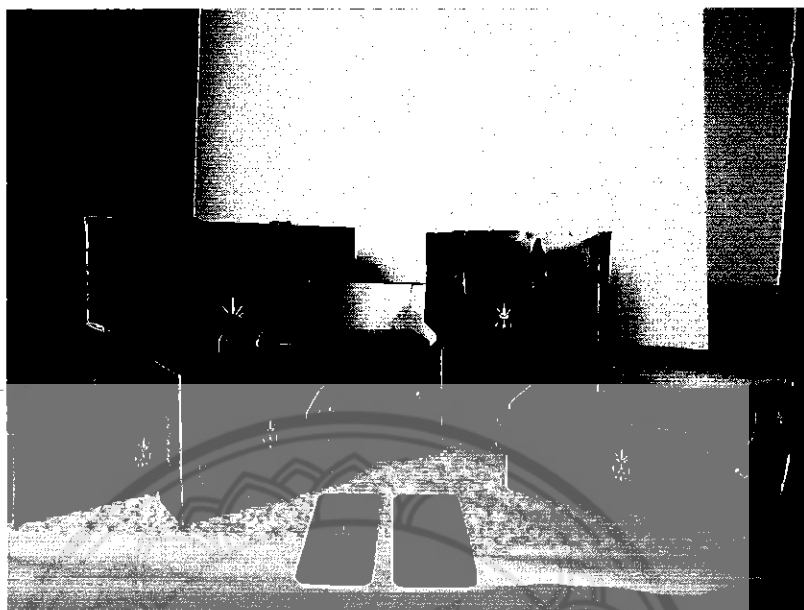
ภาพ 4.6 การพัฒนาแบบร่าง logo
ที่มา : อภรณ์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.7 การพัฒนาแบบร่าง
ที่มา : อาจารย์ มะโยธี,2560

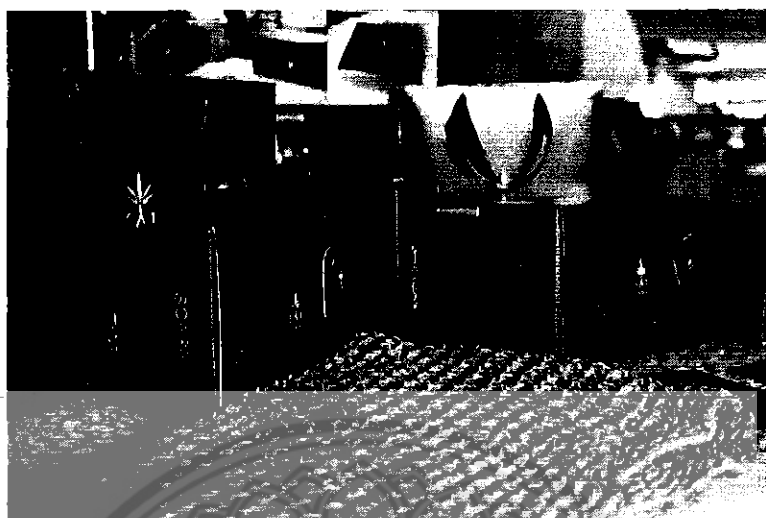
ภาพ 4.8 การพัฒนาแบบร่าง
ที่มา : อาจารย์ มะโยธี,2560

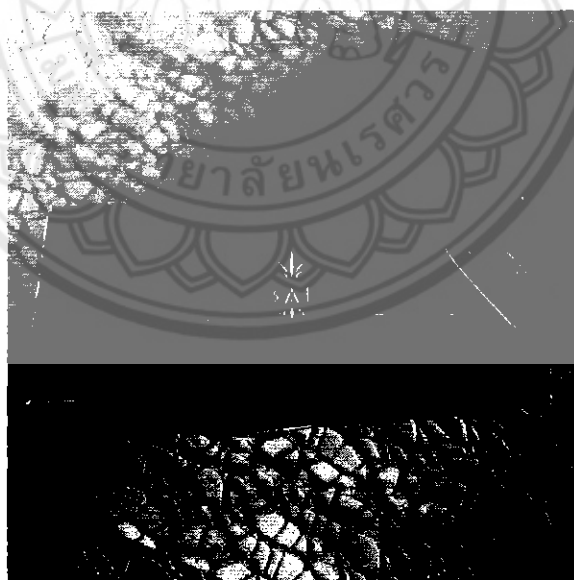
ภาพ 4.9 บรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : อารณีย์ มะโยธี,2560

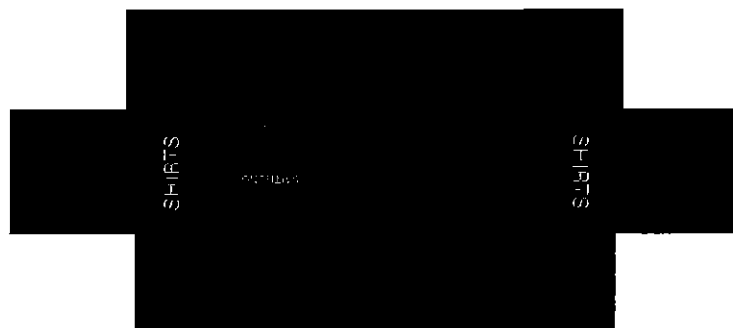
ภาพ 4.10 บรรจุภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : อารณีย์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.11 บรรจุกัญช์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของ กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : อารกรณ์ มะโยธี,2560

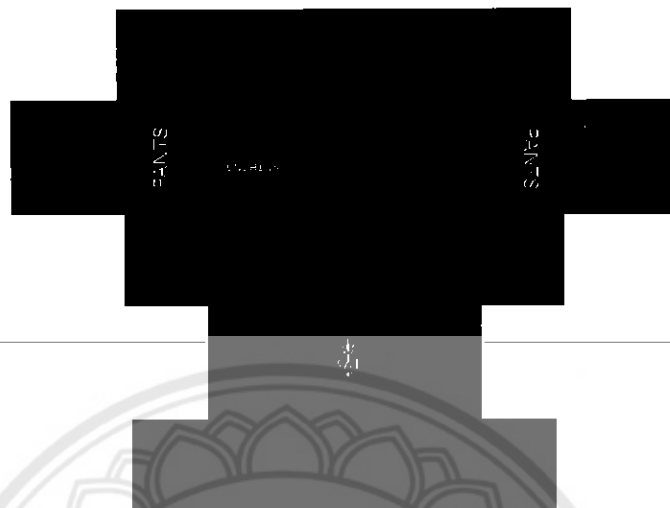
ภาพ 4.12 รูปแบบบรรจุกัญช์เสื้อผ้าที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อารกรณ์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.13 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์เสื้อที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อาจารย์ มะโยธี,2560

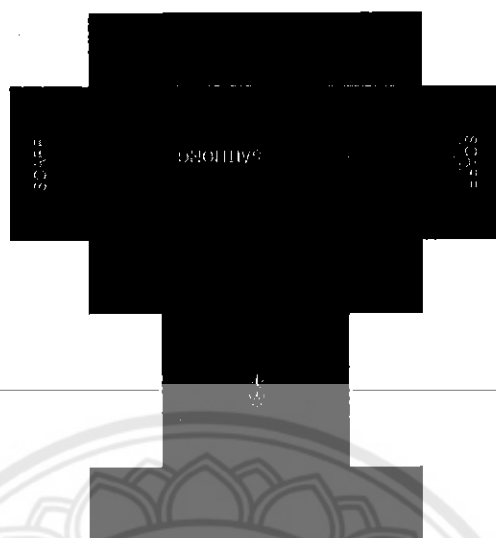
ภาพ 4.14 รูปแบบของบรรจุภัณฑ์กางเกงที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อาจารย์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.15 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์กางเกงที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อากรณี มะโยธี,2560

ภาพ 4.16 รูปแบบของ บรรจุภัณฑ์ผ้าพันคอที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อากรณี มะโยธี,2560

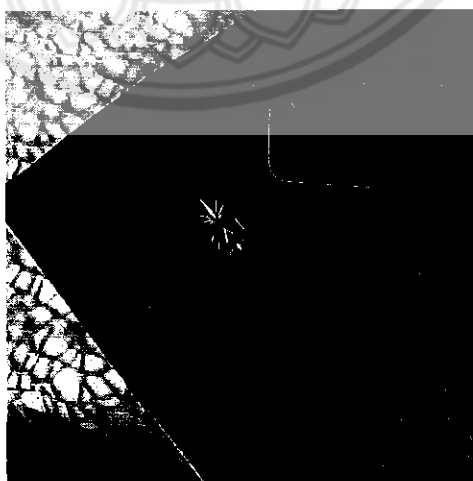
ภาพ 4.17 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผ้าพันคอที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อารณณ์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.18 รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่ที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อารณณ์ มะโยธี,2560

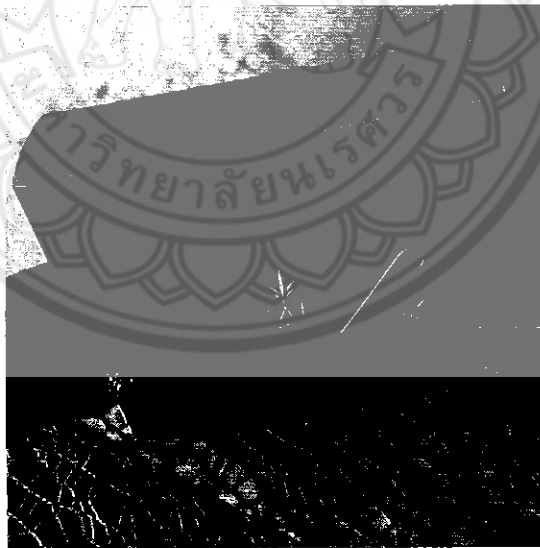
ภาพ 4.19 รูปแบบโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่ที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อาจารย์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.20 รูปแบบของบรรจุภัณฑ์กระเป๋าที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อาจารย์ มะโยธี,2560

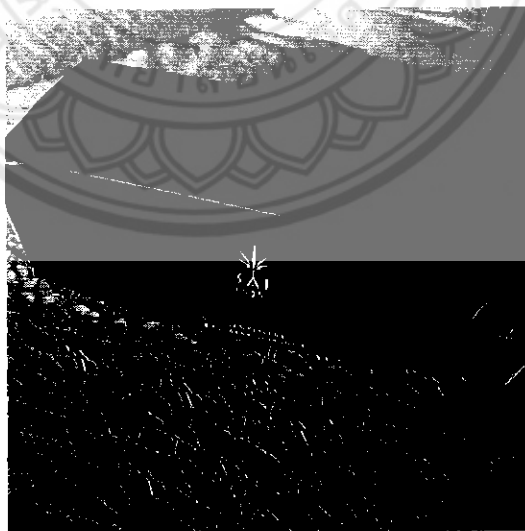
ภาพ 4.21 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์กระเป่าที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อารณ มะโยธี,2560

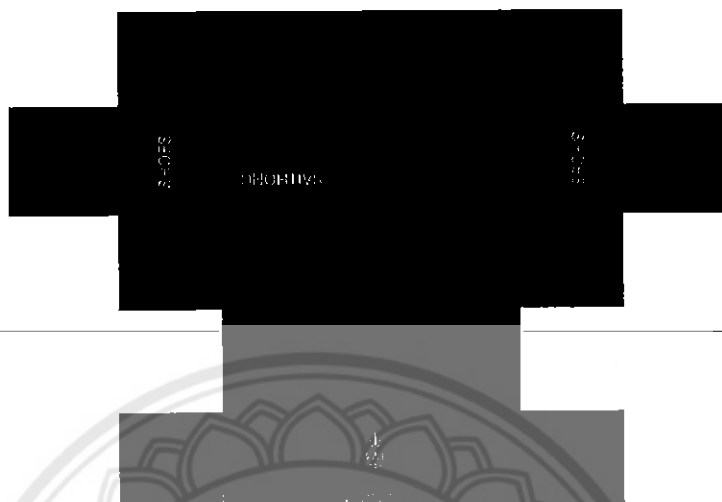
ภาพ 4.22 รูปแบบของบรรจุภัณฑ์หมวกที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อารณ มะโยธี,2560

ภาพ 4.23 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์กระเป๋ที่ได้รับการพัฒนา
ที่มา : อภรณ์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.24 แบบร่างครั้งที่ 2
ที่มา : อภรณ์ มะโยธี,2560

ภาพ 4.25 แบบร่างครั้งที่ 2
ที่มา : อาจารย์ มะโยธี, 2560

4.5 ผลการประเมินความพึงพอใจบรรจุกฎเกณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจด้านรูปแบบของบรรจุกฎเกณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

ตารางที่ 4.3 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามเพศ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	0	0
2. หญิง	26	100
รวม	26	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำแนกตามอายุ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 4.4 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุต่ำกว่า 30 ปี	0	0
2. อายุ 31 – 40 ปี	6	23.08
3. อายุ 41 – 50 ปี 4. อายุ 51 ปี ขึ้นไป	10	38.46
4. อายุ 51 ปี ขึ้นไป	10	38.46
รวม	26	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี อายุ 41-50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาคือ อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08

ตารางที่ 4.5 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. นักเรียน นักศึกษา	0	0
2. ข้าราชการ	0	0
3. รัฐวิสาหกิจ	0	0
4. พนักงานบริษัท	0	0
5. ประกอบธุรกิจส่วนตัว	26	100
รวม	26	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 สถานภาพทั่วไป จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	26	100
2. 10,001 – 20,000 บาท	0	0
3. 20,001 – 30,000 บาท	0	0
4. 30,001 บาท ขึ้นไป	0	0
รวม	26	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มากที่สุด

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

รูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่	- x	S.D.	แปลความ
1. บรรจุภัณฑ์ใหม่มีความเหมาะสม	4.65	.476	มากที่สุด
2. บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกกระทัดรัด	4.15	.361	มาก
3. บรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	4.46	.500	มาก
4. บรรจุภัณฑ์สามารถสื่อถึงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ได้	3.50	.500	มาก
5. บรรจุภัณฑ์มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา	4.45	.500	มากที่สุด
6. บรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม โดดเด่น	3.62	.487	มาก
7. บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบถ้วนและชัดเจน	4.62	.487	มากที่สุด
รวม	4.22	.473	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($x=4.22$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดย

ในระดับมากข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือบรรจุกัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบถ้วนและชัดเจน ($x=4.62$) รองลงมาคือ บรรจุกัณฑ์มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ($x=4.46$) บรรจุกัณฑ์มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา ($x=4.45$) และบรรจุกัณฑ์มีความสะดวกกระทัดรัด ($x=4.15$)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีผลสรุปการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่ม

5.1.2 ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

5.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

- กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย คือต้องการบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม โดดเด่น โดยคิดเป็น ร้อยละ 26.92

- กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ต้องการรายละเอียดข้อมูลที่สำคัญมากที่สุด คือ ชื่อสินค้า – ตรา สินค้า และกราฟฟิกหรือภาพประกอบ โดยคิดเป็น ร้อยละ 30.77

- ข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ คือ

5.1.1.1 ราคาต้นทุนบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ไม่ควรมีราคาแพงเกินไป สามารถจำหน่ายได้กำไรพอควร

5.1.1.2 ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ควรเป็นวัสดุที่สามารถทนทานต่อการจัดเก็บรักษาตัวผลิตภัณฑ์

5.1.2 ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

สมาชิกของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 26 คน ได้ทำการตอบแบบประเมินความพึงพอใจการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย ของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด

เชียงใหม่ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($x=4.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยในระดับมากที่สุดที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือบรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบถ้วนและชัดเจน ($x = 4.62$) รองลงมาคือ บรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ($x=4.46$) บรรจุภัณฑ์ที่มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา ($x=4.45$) และบรรจุภัณฑ์ที่มีความสะดวกกระทัดรัด ($x 4.15$)

5.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จะได้ผลตรงตามความต้องการของกลุ่มประชากรที่ ทำการศึกษา และเพื่อให้ได้ความพึงพอใจสูงสุดสามารถนำบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ ภายภาค หน้า

5.2.2 ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ควรทำการสร้างแนวคิดด้านการออกแบบกราฟิกตราสัญลักษณ์ ควบคู่ไปกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้วย โดยให้ความสำคัญของชื่อสินค้า ตราสินค้า และภาพประกอบสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคได้รู้จักผลิตภัณฑ์ สร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่จดจำ โดยสื่อถึงสินค้าด้วยรูปภาพที่ชัดเจน และจัดวางให้สวยงาม

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยของกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตราสัญลักษณ์ประจำผลิตภัณฑ์ ว่าควรทำการพัฒนาตราสัญลักษณ์ ประจำผลิตภัณฑ์ควบคู่ไปกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ด้วย

การบรรจุภัณฑ์ของสมาคมบรรจุภัณฑ์ไทย. (2533). สารแสดงความยินดี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หทัยเฮง
 กุลธิดา มังกรไชยา. (2551). ภูมิปัญญาชุมชนบ้านบุในการผลิตชิ้นลงหิน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
 ชุมชนอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กรมส่งเสริมการส่งออก.(2550). วิสาหกิจชุมชน. [Online] Available:<http://www.ThaiTambon.com>

ชัยรัตน์ อัครวางกูร. (2548). ออกแบบให้โดนใจ.กรุงเทพฯ : บริษัท ทั้งฮั่วชินการพิมพ์ จำกัด

ดารณี พานทอง. (2524). การหีบห่อ. กรุงเทพฯ : วารสารรามคาแหง 8 ฉบับบริหารธุรกิจ เล่ม 1 ทองเจือ

เชียดทอง.(2548). การออกแบบสัญลักษณ์.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปประภา

ประชิด ทิณบุตร. (2531). การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

ประเวศ วะสี.(2534). การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น. ในคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,

สำนักงาน. การสัมมนาทางวิชาการภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและ
 การพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป

ปูน และสมพร คงเจริญเกียรติ. (2540). บรรจุภัณฑ์อาหาร.กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรมและสมาคมการบรรจุภัณฑ์ไทย

มยุรี ภาคลาเจียก.(2550).ประเภทของบรรจุภัณฑ์. [Online]Available : [http://www.mew6.com/](http://www.mew6.com/composer/package/package_1.php)

composer/package/package_1.php มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.(2547).ประวัติการออกแบบ

บรรจุภัณฑ์. เชียงใหม่ : สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย. ภาควิชาเทคโนโลยีการบรรจุคณะอุตสาหกรรมเกษตร

เมตตา เสลานนท์. 15 กรกฎาคม 2554. ผู้ผลิตชิ้นลงหินชุมชนบ้านบุ. สัมภาษณ์

วิทยา เมฆษา. (2550) ผลกระทบการถ่ายทอดเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานศิลปหัตถกรรมโลหะ

การผลิตเครื่องทองลงหิน ชุมชนบ้านบุ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2546).

คู่มือการใช้กระดาษเพื่อการหีบห่อ.

กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัดโอเดียนสแควร์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แห่งประเทศไทย. (2546). คู่มือการใช้แก้วเพื่อการหีบห่อ.

กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโอเดียนสแควร์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ไทย. (2546). คู่มือการใช้โลหะเพื่อการหีบห่อ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโอเดียนสแควร์

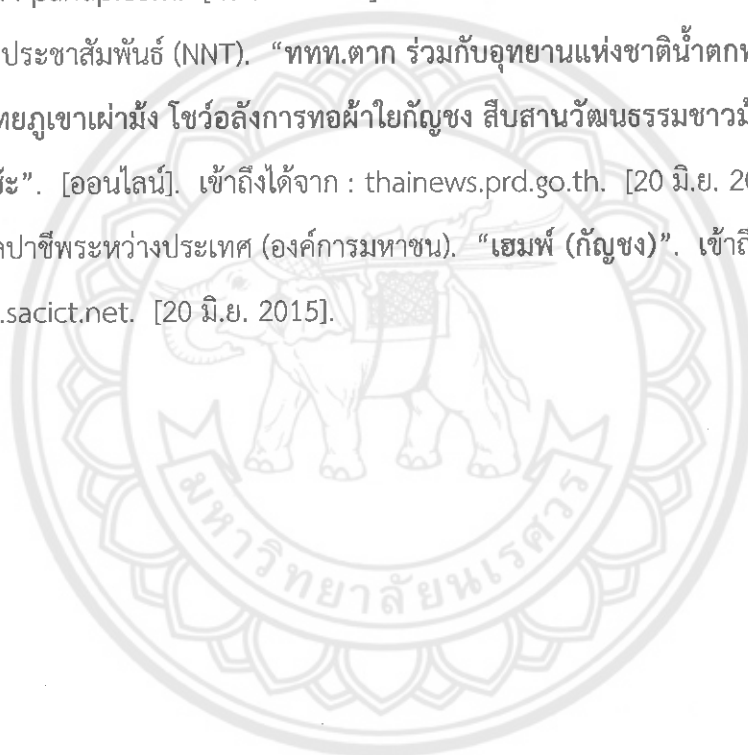
สำนักงานเกษตรอำเภอพบพระ จังหวัดตาก. “มารู้จัก “กัญชง” กันเถอะ...”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.tak.doae.go.th. [20 มิ.ย. 2015].

ผู้จัดการออนไลน์. “สวยปัง! ด้วย “กัญชงจากกัญชา” ผลงานวิจัย จาก มช.”. (ทีมนักวิจัยจากคณะ เกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.manager.co.th. [20 มิ.ย. 2015].

พันทิปดอทคอม. “ความมหัศจรรย์ของผ้าทอจากเส้นใยต้นกัญชง”. (by ตาโตน). [ออนไลน์]. เข้าถึง
ได้จาก : pantip.com. [20 มิ.ย. 2015].

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ (NNT). “ททท.ตาก ร่วมกับอุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ นำพี่น้อง
ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง โขว์อสังการทอผ้าใยกัญชง สืบสานวัฒนธรรมชาวม้ง บูชาเทพเจ้า หรือ
เยอโไซ้”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : thainews.prd.go.th. [20 มิ.ย. 2015].

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน). “เฮมพ์ (กัญชง)”. เข้าถึงได้จาก :
www.sacict.net. [20 มิ.ย. 2015].

แบบสอบถามกลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่
เรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย
จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วย กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

ข้อ ที่	ความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์	ระดับความต้องการ		
		มากที่สุด	ปาน กลาง	น้อย
1	ท่านต้องการบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่เหมาะสม			
2	บรรจุภัณฑ์มีความกะทัดรัด จดจำง่าย			
3	บรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ			
4	บรรจุภัณฑ์สามารถบ่งบอกได้ถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ได้			
5	บรรจุภัณฑ์มีความเรียบง่ายทันสมัยและดูหรูหรา			
6	บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามโดดเด่น			
7	บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบและชัดเจน			

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการบรรจุภัณฑ์

รายละเอียดข้อมูลท่านให้ความสำคัญอะไรมากที่สุด

- ชื่อสินค้า - ตราสินค้า
- ชื่อข้อมูลผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้า
- ส่วนประกอบและคุณภาพสินค้า
- กราฟฟิกหรือภาพประกอบ
- ข้อมูลหรือผลิตภัณฑ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยงทำให้มีแนวทางและการขยายการตลาดได้ในลักษณะใด

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็น
คณะผู้วิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจ

เรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยง กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย
จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง: แบบสอบถามการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยง กลุ่มแม่บ้าน
ห้วยทราย-จังหวัดเชียงใหม่แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใยกล้วยง กลุ่ม
แม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป

1) เพศ

ชาย

หญิง

2) อายุ

อายุต่ำกว่า 30 ปี

อายุ 31 - 40 ปี

อายุ 41 - 51 ปี

อายุ 51 ปี ขึ้นไป

3) อาชีพ

นักเรียน นักศึกษา

ข้าราชการ

รัฐวิสาหกิจ

พนักงานบริษัท

ประกอบธุรกิจส่วนตัว

4) รายได้

ต่ำกว่า 10,000 บาท

10,001 - 20,000 บาท

20,001 - 30,000 บาท

30,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากเส้นใย
 กัญชง กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

ข้อ ที่	รูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องแต่งกายที่ผลิต จากเส้นใยกัญชง กลุ่มแม่บ้านห้วยทราย จังหวัด เชียงใหม่	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	บรรจุภัณฑ์ใหม่มีความเหมาะสม					
2	บรรจุภัณฑ์มีความกะทัดรัด จัดจาง่าย					
3	บรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ					
4	บรรจุภัณฑ์สามารถบ่งบอกได้ถึงคุณสมบัติที่สำคัญ ของผลิตภัณฑ์ได้					
5	บรรจุภัณฑ์มีความเรียบง่าย ทันสมัยและหรูหรา					
6	บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามโดดเด่น					
7	บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบและชัดเจน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

ขอบขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมินความพึงพอใจและ
 แสดงความคิดเห็นข้อมูลของท่านจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและสนับสนุนให้มีการพัฒนา
 ต่อไป

คณะผู้วิจัย